

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**METODY ODHALOVÁNÍ PODEZŘELÝCH OSOB
POD VLIVEM NÁVYKOVÝCH LÁTEK**

Autor práce: Aleš Mědílek, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MĚDÍLEK, A. *Metody odhalování podezřelých osob pod vlivem návykových látek : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 67 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Klíčová slova: důkaz, metoda, návykové látky, ohrožení, stav vylučující způsobilost.

Bakalářská práce analyzuje základní metody používané při odhalování návykových látek v krvi u osob, které se dopouštějí různých protiprávních jednání. Stěžejním ustanovením je trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. V úvodu práce jsou obecně vymezeny relevantní pojmy, zejména specifikován trestný čin, přešůpek a další právní pojmy. V další části je vysvětlen pojem „stav vylučující způsobilost“ a zásadní rozdíl trestněprávního a přešůpkového jednání spojeného s výkonem určité činnosti pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Dále jsou shrnuta oprávnění policistů v souvislosti s odhalováním těchto látek. V další části práce podrobně rozebírá metody, které se uplatňují při zajišťování a dokumentaci zjištěných návykových látek. Praktická část práce využívá kazuistiku konkrétního případu, na kterém je názorně demonštrován základní postup, který vede k dokazování uvedené protiprávní činnosti a průběh dokazování.

ABSTRACT

MĚDÍLEK, A. *The Methods of Detecting Suspects under the Influence of Addictive Substances : Bachelor Thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 67 p. Supervisor : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: addictive substances, evidence, method, state of excluding eligibility, threat.

The Bachelor's Thesis analyses basic methods used during detection of addictive substances in blood of people committing various lawless behavior. Crucial provision is criminal offence under the influence of an additive substance. In the opening of the Thesis relevant concepts are generally stated. Especially criminal act, offence and other legal concepts are specified. In the subsequent part a concept of 'state of excluding eligibility' is explained as well as the basic difference between criminal behaviour and offence behaviour connected with committing particular activity under influence of alcohol or another addictive substance. Moreover, authorizations of police officers in connection with revealing these substances are mentioned. In the following part of the Thesis methods used while securing and documentation of discovered addictive substances are thoroughly examined. The practical part of Thesis applies a case interpretation of a specific case on which a basic procedure leading to proof of given illegal activity and a course of evidence are illustratively demonstrated.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Vymezení základních pojmů.....	11
2.1 Právní pojmy	11
2.1.1 Trestný čin.....	11
2.1.2 Přestupek.....	12
2.1.3 Další okolnosti	12
2.2 Další pojmy	13
2.2.1 Podezřelá osoba.....	13
2.2.2 Návyková látka.....	13
2.2.3 Orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření	14
2.3 Stav vylučující způsobilost.....	15
2.3.1 Stav ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou.....	17
3 OPRÁVNĚNÍ V SOUVISLOSTI S ODHALOVÁNÍM PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ.....	20
3.1 Odhalování trestné činnosti	20
3.2 Odhalování přestupků.....	25
4 ZAJIŠŤOVÁNÍ DŮKAZŮ	26
4.1 Alkohol.....	26
4.1.1 Metody zjišťování policistou v terénu	26
4.1.2 Metody zjišťování lékařským vyšetřením.....	30
4.1.3 Laboratorní metody	34
4.1.4 Znalecké metody	37
4.2 Jiné návykové látky (JNL).....	39
4.2.1 Metody zjišťování policistou v terénu	39
4.2.2 Metody zjišťování lékařským vyšetřením.....	42
4.2.3 Laboratorní metody	44

4.2.4	Znalecké metody	47
5	PŘÍPADOVÁ STUDIE.....	50
5.1	Kazuistika případu Ohrožení pod vlivem návykové látky	50
5.1.1	Zajišťování důkazů policisty v terénu.....	50
5.1.2	Lékařské vyšetření	51
5.1.3	Prověřování podle trestního řádu	51
5.1.4	Znalecký posudek.....	52
5.1.5	Řízení před soudem.....	53
5.1.6	Hodnocení	57
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam zkratk	66
	Seznam tabulek	67

Úvod

Trestná činnost a zneužívání návykových látek spolu úzce souvisejí. Této problematice se v podmínkách základních útvarů Policie ČR nevěnuje potřebná pozornost, bývá policisty často podceňována a následně buď z nevědomosti, neinformovanosti, či pouhé laxnosti pramení chyby, které mohou mít při následném dokazování nedozírné následky.

S jistou mírou zjednodušení lze hovořit o několika kategoriích protiprávních činů, které se navzájem překrývají. Patří mezi ně klasická opatrovací trestná činnost, jejímž cílem je především opatřit si prostředky na návykové látky. Dále je to násilné chování během intoxikace, kdy je agrese směřována k osobám, které ani intoxikovaná osoba nezná, a kterým by ve střízlivém stavu neublížila. Velkým problémem je pak nedbalostní trestná činnost pod vlivem těchto látek, jako jsou dopravní nehody nebo porušení základních pravidel bezpečnosti práce v zaměstnání. V neposlední řadě je třeba zmínit násilnou trestnou činnost, která sama směřuje vůči osobám intoxikovaných alkoholem nebo drogou. Lidé pod vlivem bývají často neopatrní a agresi vyprovokují. Navíc bývají považováni za zranitelnější a předpokládá se u nich horší schopnost se bránit. Samostatnou kategorií je pak ekonomicky motivovaná trestná činnost osob, které samy netrpí návykovou nemocí, ale naopak využívají závislosti ostatních. Typickými případy jsou prodej alkoholu nebo umožňování hazardu osobám pod 18 let, výroba a pašování drog, organizovaná kriminalita, apod.

Problematika odhalování osob pod vlivem návykových látek jako téma pro bakalářskou práci byla zvolena hlavně z toho důvodu, aby byly demonstrovány jednotlivé možnosti a oprávnění policistů na základním článku Policie ČR (zejména obvodních oddělení a dopravních inspektorátů) a navržen postup v jednotlivých případech k odhalování a následnému dokazování, dále analyzovány laboratorní metody při zjišťování návykových látek a právní kvalifikace těchto protiprávních jednání.

Práce je rozdělena do čtyř kapitol, neobsáhlejší a nejdůležitější kapitola se věnuje zajišťování důkazů od prvotního zjištění policistou přímo na místě, přes lékařské, laboratorní a znalecké metody zkoumání.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat účinné právní úpravy zkoumané problematiky, demonstrovat teoretické aspekty oprávnění policistů na základním článku Policie ČR (zejména obvodních oddělení a dopravních inspektorátů) a navrhnout postup v jednotlivých případech při odhalování a následném dokazování. Dále pak metodou analýzy metodických pokynů a kodexů shrnout jednotlivé laboratorní metody při zjišťování návykových látek. Za pomoci metody syntézy ze shromážděných informací a na základě vlastní kazuistiky metodicky vytyčit policejnímu orgánu specifika prověřování stěžejního ustanovení předmětu výzkumu, což je trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, a navrhnout mu efektivní opatření.

Výzkumným problémem je nedostatečná orientace policistů ve svých oprávněních a jednotlivých právních normách, které řeší problematiku návykových látek. Výsledkem výzkumu bude shrnutí poznatků ze studia metodiky a judikatury, a objasnění oprávnění z hlediska trestně-právního i z pohledu přestupkového práva v souvislosti s novou právní úpravou v této oblasti.

Vedlejším cílem bakalářské práce je rozdělení možností a oprávnění při odhalování alkoholu v krvi a jiných návykových látek, které nejsou totožné.

Práce bude charakterizovat základní pojmy, jakými jsou např. „stav vylučující způsobilost“, a dále zásadní rozdíl trestněprávního a přestupkového jednání spojeného s vykonáním určité činnosti pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.

Objektem zkoumání bude podrobena skupina obyvatel, kteří jsou v tomto případě nazýváni „podezřelé osoby“, tedy ti, kteří se dopustili trestného činu či přestupku, nebo jsou důvodně podezřelí z jejich spáchání. Tito budou rozděleni z hlediska jejich protiprávního jednání a činnosti, při které by mohli ohrozit život nebo zdraví lidí, nebo způsobit škodu na majetku. Nebude se jednat pouze o nejčastější skupinu těchto „podezřelých osob“, tedy řidiče, ale i další jako jsou např. pachatelé násilné trestné činnosti, ale i lékař při výkonu praxe, obsluhy různých velinů elektráren, či leteckého provozu, atd. U těchto všech je výkon činnosti pod vlivem návykových látek spojen s fatálními následky a jejich špatné odhalování či zajišťování důkazů pro následné dokazování, má mnohdy nedozírné důsledky pro případné oběti, soudní či

správní řízení. Obecně tedy objektem výzkumu budou všechny tyto tzv. „podezřelé osoby.“

Předmětem zkoumání tedy bude specifikace návykových látek, jaké způsobují ovlivnění, jak tyto látky odhalovat, a to celkem ve čtyřech rovinách, od policistů základních útvarů na místě, lékařů, laborantů, až po znalce v tomto speciálním oboru. Teoretická část bude zpracována převážně komparací odborných pramenů a zdrojů, vydaných k usměrnění činnosti OČTŘ, lékařů a znalců v oboru, přičemž bude vymezena základní metodika při objasňování těchto jednání.

V praktické části bakalářské práce bude využita kazuistika, na které bude demonstrována stěžejní fáze prověřování a dokazování uvedeného trestného činu a základní postup, který vede k objasnění uvedené trestné činnosti.

2 Vymezení základních pojmů

„Návykové látky, alkohol, drogy, fet, matro, zboží... Pojmy, které v naší společnosti vzbuzují už dlouhá léta směsici emocí. Strach, odpor, zvědavost, zbožňování. Otázka, proč tomu tak je, vůbec nemá jednoduchou a jasnou odpověď. Stejně jako pocity, které drogy a alkohol v krvi umí vyvolat, jsou naprosto různorodé, tak mnohoznačné jsou reakce společnosti vůči nim. Pravda se možná skrývá někde mezi oběma polarizovanými extrémy „zakázat, uživatele zavřít až zčernají“ a „jde o cestu k lepšímu, zajímavějšímu životu, kterou nám systém schválně zapovídá, abychom se od něj neodvrátili“.“¹

2.1 Právní pojmy

Vzhledem k tématu této práce je třeba definovat a objasnit důležité základní právní pojmy. Pramenem bude především trestní zákoník a zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

2.1.1 Trestný čin

Podle trestního zákoníku České republiky – zákon č. 40/2009 Sb., je trestným činem protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.²

Pro tuto práci je stěžejní ustanovení § 274 – Ohrožení pod vlivem návykové látky, které chrání život a zdraví lidí či majetek před ohrožením určitého druhu, zejména pocházející z činností konaných pod vlivem návykové látky. Právo pamatuje i na další trestnou činnost, spojenou s návykovými látkami, před kterou je třeba společnost chránit, zejména v ustanovení § 204 – Podání alkoholu dítěti, § 287 – Šíření toxikomanie, § 360 – Opilství, a některé skutkové podstaty vojenských trestných činů uvedené v hlavě IX. Ke spáchání těchto trestných činů vyžaduje zákon, z pohledu subjektivní stránky, úmyslného jednání, s výjimkou spáchání trestného činu podle § 385 – Vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti.

¹ NávykovéLátky.cz. *Informační portál o drogách a návykových látkách* [online]. 2017 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z WWW: <<http://navykovelatky.cz/>>.

² ČESKO, Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356, § 13 odst. 1, 2.

2.1.2 Přestupek

Podle právních norem v oblasti přestupků je přestupkem společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.³ K odpovědnosti za přestupek se vyžaduje zavinění. Postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.⁴

Problematika návykových látek je řešena zákonem č. 65/2017 Sb. - o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve kterém jsou v § 35 konkrétně stanoveny přestupky fyzických osob na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi.

Další protiprávní jednání, související s požitím návykových látek, jsou klasifikovány v zákoně č. 361/2000 Sb. – o silničním provozu. Přestupky jsou v tomto zákoně uvedeny v § 125c odst. 1 písm. b), c), d).

2.1.3 Další okolnosti

K trestným činům a přestupkům je potřeba uvést i okolnosti, za kterých není možno jednání, které jinak naplňuje znaky trestného činu či přestupku, postihnout trestem, resp. správním trestem. Tyto okolnosti se v právním systému České republiky nazývají „Okolnosti vylučující protiprávnost“ a patří mezi ně nutná obrana, krajní nouze, svolení poškozeného, přípustné riziko, oprávněné použití zbraně, ale i výkon práv a plnění povinností, či výkon povolání a jiné dovolené činnosti.

K vyloučení protiprávnosti činnostních jednání, která jsou primárně spáchána pod vlivem návykových látek, je nejvýznamnější okolností zejména stav jednání v **krajní nouzi**, při němž je možné chránit zájem, který zároveň chrání trestní zákon (příp. přestupkový zákon), jen tím, že se obětuje jiný takový zájem. Podstatou krajní nouze je střet zájmů na ochraně různých společenských vztahů v tom smyslu, že jednomu zájmu hrozí porucha, která může být odvrácena pouze tak, že dojde k porušení jiného zájmu. Jednáním v krajní nouzi se odvrací nebezpečí, jemuž je vystaven zájem chráněný trestním či přestupkovým zákonem. Možnou variantou, nikoliv však precedentní, tak může být odvrácení přímého ohrožení života či zdraví ze strany

³ ČESKO, Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3715, § 5.

⁴ ČESKO, Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3717, § 15 odst. 1.

podnapilého řidiče, který nemá jinou možnost, jak zajistit svému těžce zraněnému příbuznému lékařské ošetření, např. nemožnost přivolat pomoc telefonicky. Nebezpečím se tedy míní možnost vzniku poruchy takového zájmu, kdy toto nebezpečí musí hrozit přímo, to znamená bezprostředně v tom smyslu, že vývoj událostí spěje k okamžitému vzniku poruchy (v tomto případě třeba i smrti bez odborné pomoci). „Přímo hrozící nebezpečí se vyznačuje tím, že se rychle naplňují všechny podmínky potřebné k tomu, aby porucha nastala, a že ke vzniku poruchy zbývá již jen naplnění minima podmínek. Znakem krajní nouze je její subsidiarita, což znamená, že za daných okolností konkrétního případu nelze nebezpečí, které přímo hrozí chráněnému zájmu, odvrátit jinak než právě porušením jiného chráněného zájmu. Osoba jednající v krajní nouzi nesmí způsobit následek, který je zřejmě stejně závažný nebo dokonce závažnější, než jaký hrozil z odvráceného nebezpečí. Takto vymezená proporcionalita krajní nouze vyjadřuje zásadu, že nelze připustit záchranu jednoho zájmu obětováním rovnocenného nebo dokonce cennějšího zájmu jiného. Opak by v podstatě znamenal, že jednání v krajní nouzi neztrácí povahu materiálně protiprávního činu.“⁵

2.2 Další pojmy

Pro pochopení podstaty a tématu práce je třeba vymežit i pojmy, které jsou k tomuto tématu bezesporu relevantní.

2.2.1 Podezřelá osoba

Pro tuto práci je pojmem podezřelá osoba ten, kdo se dopustil protiprávního jednání v podobě přestupku podle ustanovení § 5 zákona č. 250/2016 Sb., přestupku podle § 125c zákona o provozu na pozemních komunikacích, trestného činu podle ustanovení § 13 trestního zákoníku, nebo je důvodné podezření, že se porušení těchto zákonů dopustil.

2.2.2 Návyková látka

Z trestněprávního hlediska se jí rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací

⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2016, sp. zn. 7 Tdo 272/2016-20, [online]. 2018 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.⁶ Z hlediska přestupkového práva není tento pojem jednoznačně klasifikován, pro tyto potřeby je vycházeno ze zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, podle kterého se jí rozumí alkohol, tabák, omamné a psychotropní látky a jiné látky s psychoaktivními účinky, jejichž užívání může vést nebo se podílet na vzniku a rozvoji duševních poruch a poruch chování⁷; a dále podle zákona o návykových látkách, podle kterého jsou to omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek.⁸

Návykovými látkami v právním systému České republiky jsou tedy v podstatě všechny látky, které jsou způsobily nepříznivě ovlivnit psychiku člověka či jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti a sociální chování. Návykové látky jsou definovány podle těchto jejich specifických vlastností a trestní zákoník v § 130 pouze demonstrativně vyjmenovává některé z těchto látek, zvláště ty, jejichž užití má zvlášť nepříznivý vliv na chování pachatelů. Řadí mezi ně alkohol, omamné látky a psychotropní látky. Tímto způsobem definuje pojem návykové látky mnohem obsáhleji než zákon č. 167/1998 Sb., protože ten rozumí návykovými látkami pouze omamné a psychotropní látky, další látky je obsahující a prekursory uvedené v jeho přílohách č. 1 až 7.⁹ Návykovou látkou tak může být pouze určitý hmotný substrát, ať už v pevné, tekuté nebo plynné formě.

2.2.3 Orientační vyšetření a odborné lékařské vyšetření

Orientačním vyšetřením se rozumí dechová zkouška, vyšetření slin, stěru z kůže nebo sliznic, včetně jejich odběru, za účelem zjištění obsahu alkoholu nebo jiné návykové látky v těle.

Odborné lékařské vyšetření je cílené klinické vyšetření lékařem, včetně odběru biologického materiálu, přičemž odběrem biologického materiálu je míněn odběr

⁶ ČESKO, Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 382, § 130.

⁷ ČESKO, Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2017, částka 21, s. 671, § 2 písm. a).

⁸ ČESKO, Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770, § 2 písm. a).

⁹ DRAŠTÍK, A., *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), str. 7.

vzorku žilní krve, moči, slin, vlasů nebo stěru z kůže nebo sliznic, s výjimkou odběru biologického materiálu pro orientační vyšetření.¹⁰

2.3 Stav vylučující způsobilost

Pro tento stav neexistuje konkrétně žádná definice, protože různé návykové látky působí na člověka odlišně a rozdílně ho ovlivňují, zejména se zřetelem k provozované činnosti. Proto je potřeba v každém jednotlivém případě zkoumat, jakou mírou byla požitou návykovou látkou ovlivněna schopnost vykonávat onu konkrétní pachatelem provozovanou činnost. V souvislosti s alkoholem je obecně vzaté pravidlo, které uvádí, že osoba, která má v krvi od jednoho promile alkoholu více, spadá do stavu vylučujícím způsobilost. Tato hranice je nastavena i na kvalifikaci skutku jako přestupek či trestný čin. Objektivně však tuto skutečnost nelze tvrdit, ukázaly to i kauzy vedené u soudů, protože vnímání alkoholu v krvi je u každého člověka individuální.

„K naplnění znaků trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku se nevyžaduje takový stav, kdy pachatel upadá do bezvědomí nebo není schopen komunikace, ale postačí takové ovlivnění fyzických a psychických schopností návykovou látkou, které vylučuje způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při které by mohl být ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku. Stav vylučující způsobilost je třeba v každém konkrétním případě zjišťovat a dokazovat. Při posuzování této otázky je nutno přihlížet zejména k tomu, jaké zaměstnání nebo činnost pachatel pod vlivem návykové látky vykonával.“¹¹

Při případných sporech je proto nezbytné vyžadovat odborné vyjádření, tedy vyjádření lékaře. Ten posoudí, zda hodnota alkoholu v krvi by pro tu danou osobu vedla ke stavu vylučujícímu způsobilost. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že trestní odpovědnost nelze dovozovat ani v tom případě, pokud řidič řídil motorové vozidlo např. v době 00:05 hod. po předchozím požití alkoholických nápojů, a při projíždění pravotočivé zatáčky nepřizpůsobil jízdou svým schopnostem a vlastnostem vozidla, na mokřem lehce blátem pokrytém povrchu vozovky dostal smyk a následně na přímém úseku vozovky vyjel mimo komunikaci vpravo, kde narazil do oplocení předzahrádky domu, přičemž zároveň došlo k poškození cihlového rozvaděče plynu téhož domu.

¹⁰ ČESKO, Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2017, částka 21, s. 672, § 2 písm. m, n, o).

¹¹ ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, str. 2790.

Řidič se následně v časovém rozmezí 02:41 až 02:48 hod. podrobil opakované dechové zkoušce přístrojem Dräger, kdy mu bylo naměřeno 1,01 až 1,08 promile alkoholu, a následným bilančním výpočtem znalce z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie byl zjištěn obsah alkoholu v krvi obviněného v rozmezí 0,75 až 0,8 promile alkoholu **k okamžiku vzniku** nehody, když se řidič nacházel v tzv. resorpční fázi.¹² „*Jestliže nebyly ve věci opatřeny takové důkazy, které by u podezřelého svědčily o stavu vylučujícím způsobilost ve smyslu trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, nelze ani při zjištění, že v době nehody měl v krvi méně než 1 promile alkoholu, dospět k závěru o jeho trestní odpovědnosti za citovaný trestný čin.*“¹³

Naplnění skutkové podstaty trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky je však možné i v případě, je-li zjištěno menší množství alkoholu v krvi řidiče, které se blíží hranici jednoho promile. V takových případech mohou být důkazem o míře ovlivnění řidiče alkoholem a o vyloučení jeho způsobilosti řídit motorové vozidlo zejména svědecké výpovědi, například výpovědi spolujezdců, dalších účastníků silničního provozu, zasahujících policistů a lékařů, kteří prováděli klinické vyšetření.

U jiných návykových látek než alkohol, není obecně stanoveno jejich hraniční množství, při jehož dosažení je vyloučena způsobilost řidiče bezpečně řídit motorové vozidlo. Je to pochopitelně dáno různým působením těchto látek na každého jedince. Pokud je u řidiče zjištěna přítomnost jiných látek, musí být zjištěno o jakou návykovou látku se jedná, její množství a míra jeho ovlivnění touto látkou. Není tedy možné obejít se bez odborného vyjádření či znaleckého posudku z oboru toxikologie, jehož zpracovatel stanoví podle výsledků odběru krve, popřípadě moči, druh a množství návykové látky v době řízení motorového vozidla. Na základě poznatků o množství a druhu takové látky, eventuálně o její koncentraci, době, po kterou ji měl pachatel v těle, a zjištěných reakcích a chování pachatele, určí v návaznosti na to znalec z odvětví psychiatrie, jak jí byl ovlivněn v době, kdy řídil vozidlo. Takto zjištěný konkrétní stav ovlivnění pachatele se nakonec porovná s ustáleným posuzováním stavu

¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 09. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1017/2012-36, [online]. 2018 [cit. 2018-02-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

¹³ HRABEC, F., Stav vylučující způsobilost a § 274 tr. zákoníku, Systém ASPI - stav k 15.10.2017 do částky 114/2017 Sb. a 32/2017 Sb.m.s. v souladu s judikaturou JUD223237CZ - Rozsudek Nejvyššího soudu v Brně sp. zn. 4 Tdo 1017/2012 - poslední stav textu, [cit. 2017-11-07]

vylučujícího způsobilost k bezpečnému řízení motorového vozidla vyvolaného požitím alkoholických nápojů.¹⁴

Pro posouzení stupně ovlivnění osoby řídit vozidlo ve stavu vylučujícím způsobilost mohou, byť jen nepřímo, posloužit závěry ústavního znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a klinická psychologie Psychiatrické nemocnice Bohnice, který byl vypracován v trestní věci vedené u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 6 T 11/2014. *„I když závěry tohoto posudku nemohou být pro posouzení viny v jiné trestní věci závazné, vzhledem k odborné fundovanosti uvedeného ústavu, mají však do jisté míry obecnou platnost. V tomto posudku uvedený znalecký ústav učinil závěr, že limitní hodnotou představující hranici mezi negativním ovlivněním řídičských schopností a vyloučením schopnosti řídit motorové vozidlo je v případě delta-9-tetrahydrokanabinolu hladina **10 ng/ml**.“¹⁵*

Ve stejném ústavním posudku byl dále přijat závěr i o konkrétní hranici metamfetaminu krvi, při níž není průměrná osoba schopna bezpečně řídit motorové vozidlo, respektive je u ní zcela vyloučena způsobilost k řízení motorového vozidla. Tato hladina je **200 ng/ml**, a to z toho důvodu, že *„psychomotorické a kognitivní schopnosti většiny osob se sérovou hladinou metamfetaminu vyšší než 200 ng/ml jsou narušeny nekritičností, roztěkaností, neklidem, nervozitou, podrážděností, agresivitou apod. Řízení motorového vozidla takovou osobou je rizikové, bez zábran, neodpovídající vysokou rychlostí, přeceněním vlastních schopností a vrší se chyby řízení. Ve znaleckém posudku je vysvětleno, že sérová hladina metamfetaminu vyšší než 200 ng/ml je arbitrárně stanovená hranice, stejně jako hranice 1 promile alkoholu v séru a platí obecně pro průměrnou osobu.“¹⁶*

2.3.1 Stav ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou

Pro kvalifikaci protiprávních jednání, spáchaných pod vlivem návykové látky v trestněprávní či přestupkové rovině je podstatné, že podezřelá osoba se považuje za ovlivněnou takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem, tedy nařízením

¹⁴ DRAŠTÍK, A., *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), str. 1268.

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 7 Tdo 979/2015 – 35, [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5.8.2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015 – 23, [online]. 2018 [cit. 2018-03-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

vlády č. 41/2014 Sb., o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku se tato osoba považuje za ovlivněnou takovou návykovou látkou.

V případě řidiče motorového vozidla bylo nynější znění § 5 odst. 2 písm. b) zákona o silničním provozu do tohoto právního předpisu vloženo zákonem č. 233/2013 Sb. V důvodové zprávě k této novele jsou popsány obtíže, k nimž vedl dřívější postup posuzování faktického ovlivnění řidiče návykovou látkou, založený na prokazování znaleckými posudky z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Zákonodárce v důvodové zprávě mj. uvedl, že *„ačkoliv se navenek řidič nejeví být ve stavu vylučujícím způsobilost, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti zpravidla již budou takovou návykovou látkou ovlivněny“*.¹⁷

Vzhledem ke komplikovanosti dosavadního způsobu posuzování stavu řidiče se zákonodárce rozhodl vyjít z dosavadních zkušeností ostatních evropských zemí a zavést tzv. analytický princip, který *„je založen na aktuálních poznatcích soudních lékařů a soudních toxikologů, že minimálně u některých návykových látek, včetně všech nejběžněji zneužívaných drog, lze jasně specifikovat, od kterého množství je možné na řidiče pohlížet jako na ovlivněného návykovou látkou, a to i při zohlednění možné odchylky prováděného měření. Předložený návrh v návaznosti na výše uvedené vědecké poznatky předpokládá, že v právním řádu by měly být vyjmenovány látky, u nichž lze uplatnit analytický princip, a to s uvedením mezních hodnot, při jejichž dosažení je již řidič nepochybně ovlivněn na svých ovládacích a rozpoznávacích schopnostech.“*¹⁸

Z analýzy judikatury Nejvyššího správního soudu pak vyplývá, že přestože je stanovení hranice návykové látky, po jejímž dosažení je ovlivněna schopnost řídit vozidlo, otázka ryze medicínská, a její zodpovězení náleží příslušným odborníkům, tak současná právní úprava zákona o silničním provozu (včetně nařízení vlády č. 41/2014 Sb.) z těchto odborných závěrů (zejména ze stanoviska České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie České lékařské společnosti J. E. Purkyně) vychází, neboť stanoví, že *„u nejčastěji se vyskytujících návykových látek, jejichž účinky na organismus člověka jsou podrobněji prozkoumány, je možné paušálně stanovit hranici, od níž platí,*

¹⁷ ČESKO, Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 233/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, [online]. 2018 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.beck-online.cz>>.

¹⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2017, sp. zn. 7 As 298/2017 – 37, [online]. 2018 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.nssoud.cz>>.

*že je řidič z důvodu působení takové návykové látky ovlivněn ve své schopnosti řídit vozidlo.*¹⁹ V případě jiných návykových látek byly tímto nařízením vlády limitní hodnoty přímo stanoveny a došlo tak k vymezení dolní hranice, při jejímž dosažení je jednání řidiče posouzeno jako dopravní přestupek. *Obdobné limitní hodnoty, které by určily hranici mezi dopravním přestupkem a výše uvedeným přečinem, však nebyly podobným způsobem formou obecně závazného právního předpisu vymezeny. Tyto limitní hodnoty zatím nevyplývají ani z judikatury Nejvyššího soudu.*²⁰ (pozn. vyjma v předchozí kapitole uvedeného ústavního znaleckého posudku, který však nemá obecnou platnost, ale týká se konkrétního trestního případu).

¹⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. 4 As 35/2016 - 31, [online]. 2018 [cit. 2018-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.nssoud.cz>>.

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 7 Tdo 979/2015 – 35, [online]. 2018 [cit. 2018-03-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsouid.cz>>.

3 OPRÁVNĚNÍ V SOUVISLOSTI S ODHALOVÁNÍM PROTIPRÁVNÍHO JEDNÁNÍ

Tato kapitola se zabývá možnostmi a oprávněními příslušníků Policie ČR v souvislosti s odhalováním podezřelých osob pod vlivem návykových látek, kteří se dopouštějí trestné činnosti nebo jednání, které má znaky přestupku, či disciplinárního, pořádkového nebo platebního deliktu.

3.1 Odhalování trestné činnosti

Oprávnění policistů v souvislosti s odhalováním těchto specifických trestných činů není přímo definováno v žádném z trestních kodexů, zajišťování důkazů pro následné trestní řízení je však důležitým a nezbytným prostředkem k prokázání tohoto druhu trestné činnosti a usvědčení pachatelů. Řádná a zákonem stanovená dokumentace bývá však policejními orgány často chybně využívána, což může být způsobeno buď neznalostí této problematiky řadovými policisty, nebo roztříštěností jednotlivých postupů v několika zákonných předpisech různé právní síly.

Podle § 274 trestního zákoníku je trestným činem takové jednání, které spočívá ve výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých by mohl být ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku, a to ve stavu vylučujícím způsobilost, kterou si pachatel přivodil vlivem návykové látky. K pojmům stav vylučující způsobilost a návyková látka byla věnována předchozí kapitola. Jak však tento trestný čin prokázat, zadokumentovat a spisový materiál řádně předložit soudu, aby tento bez jakýchkoli pochybností mohl vynést výrok o vině pachatele? Jednoznačný postup už v hmotném ani procesním právu policisté nenaleznou a musí si tak vypomáhat jinými právními předpisy a interními závaznými pokyny.

Předně by mělo být objasněno, co je podle trestního zákona myšleno zaměstnáním a „onou“ jinou činností. Podle předsedy Nejvyššího soudu České republiky Prof. JUDr. Pavla Šámala, Ph.D. se tím rozumí *„takové zaměstnání nebo činnost, jejíž bezpečný výkon vyžaduje soustředěnou pozornost a schopnost správně vnímat a pohotově reagovat na vznikající situaci, přičemž i menší oslabení těchto schopností vlivem návykové látky vyvolává možnost ohrožení chráněných zájmů*

určitého rozsahu a intenzity (ohrožení života nebo zdraví lidí, tj. více osob, nebo možnost vzniku značné škody na majetku)²¹ (pozn. nejméně 500.000 Kč).

Typickou činností se v tomto smyslu považuje řízení motorového vozidla, které tuto schopnost (soustředění, správné a včasné vjemy a pohotové reakce na situaci vznikající v silničním provozu) vyžaduje. Osoba řídící motorové vozidlo, která požíla určité množství alkoholu, je tak v tomto smyslu pachatelem trestného činu podle § 274 trestního zákoníku, protože možnost ohrožení chráněných zájmů je dána povahou vozidla, které svojí motorickou silou a hmotností může způsobit velmi vážné destruktivní účinky. Tím je dána i zákonem předpokládaná intenzita ohrožení, proto bývají následky dopravních nehod zpravidla závažné. „Jede-li však řidič motorového vozidla v podnapilém stavu vozidlem jen proto, aby po dopravní nehodě zajistil lékařskou pomoc pro zraněného účastníka nehody, přichází v úvahu posuzování tohoto jednání z hlediska ustanovení o krajní nouzi.“²² Problematické je ale právě v tomto případě, nakolik je podnapilá osoba schopna zhodnotit závažnost celé situace, tedy existenci či neexistenci krajní nouze.²³

Důležitou činností, která vyžaduje pozornost, maximální soustředěnost, pohotovost a rychlé reakce k tomu, aby byl zaručen řádný výkon a nedošlo k ohrožení lidských životů a zdraví, je například lékařská péče. Pokud lékař tuto činnost vykonává ve stavu opilosti, je možno průběh jeho péče považovat za porušení předmětného ustanovení § 274 trestního zákoníku.

Dalšími typickými příklady jsou průvodčí vlaku při výkonu zaměstnání, posunovač na dráze, ale i podnapilý kočí při řízení povozu. Nesporně lze za tuto činnost, při které by mohlo pod vlivem návykové látky dojít k ohrožení života anebo zdraví lidí, či způsobené značné škody na majetku, považovat i obsluhu velínu jaderné nebo tepelné elektrárny, některé funkce při řízení elektronického, chemického nebo jiného nebezpečného technického zařízení, některé nebezpečné výzkumné činnosti, a podobně.²⁴

²¹ ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2791, [cit. 2017-11-07].

²² ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2792, [cit. 2017-11-07].

²³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8.9.2011 pod sp. zn. 3 Tdo 1084/2011, [online]. 2017 [cit. 2017-11-08], Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

²⁴ ŠÁMAL, P., *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2792.

Příslušníci Policie ČR jsou v souvislosti s odhalováním trestné činnosti oprávněni vyzvat ke splnění povinnosti podrobit se orientačnímu vyšetření nebo odbornému lékařskému vyšetření ke zjištění přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky tuto osobu:

- u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek,
- u které je důvodné podezření, že se požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky uvedla do stavu, v němž bezprostředně ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek,
- u které je důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jiné osobě újmu na zdraví anebo způsobila jiné osobě škodu na majetku v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky.²⁵

Z uvedeného vyplývá, že toto oprávnění lze aplikovat na veškeré podezřelé osoby (řidiči, lékaři, průvodčí vlaku, posunovač, atd.) v souvislosti s prověřováním spáchání trestného činu podle § 274 trestního zákoníku, ale samozřejmě i veškeré trestné činy, při kterých došlo k újmě na zdraví a je třeba potvrdit, nebo vyloučit jejich souvislost s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky. V tomto bohužel policisté základních útvarů nemají jednotný postup a toto oprávnění, dané jim zákonem o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, nevyužívají řádně. Příkladem může být i jednání podnapilého praktického lékaře, který se v době své ordinace odmítl policistům podrobit vyšetření přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky s tím, že na to nemají nárok a není k tomu povinen, policisté se s tímto vyjádřením spokojili a bez náležitého poučení podle shora uvedeného zákona, na provedení tohoto vyšetření netrvali.

Samozřejmě kromě příslušníků Policie ČR mají toto oprávnění v rámci své působnosti, a za podmínek stanovených jinými právními předpisy, i příslušníci Vojenské policie, příslušníci či občanští zaměstnanci Vězeňské služby České republiky,

²⁵ ČESKO, Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2017, částka 21, s. 678, § 20 odst. 1.

zaměstnavatel, ošetřující lékař povinné osoby, strážníci obecní policie nebo osoby pověřené kontrolou těchto osob.²⁶

Trestní řízení, a v souvislosti s ním i zajišťování důkazů, jsou však oprávněni konat pouze orgány činné v trestním řízení, kterými se rozumějí soud, státní zástupce a **policejní orgán**, přičemž policejním orgánem se rozumějí útvary Policie České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, pověřené orgány Vězeňské služby České republiky v řízení o trestných činech osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, spáchaných ve vazební věznici, věznici nebo v ústavu pro výkon zabezpečovací detence, pověřené celní orgány, pověřené orgány Vojenské policie, pověřené orgány Bezpečnostní informační služby, pověřené orgány Úřadu pro zahraniční styky a informace, pověřené orgány Vojenského zpravodajství.²⁷

Otázkou však je, jak by měl policejní orgán postupovat v případě, kdy jednoduše nelze, ať již třeba kvůli bezvědomí nebo těžkému úrazu podezřelé osoby orientační vyšetření provést, či dosáhnout jejího souhlasu se zjištěním přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky. V případě spáchání přečinu podle § 274 trestního zákoníku řidičem nebo jinou podezřelou osobou, je výsledek zjištění přítomnosti alkoholu nebo jiné návykové látky u takové osoby důkazem či stopou, jež je třeba zajistit pro trestní řízení. U takové osoby lze odběr biologického materiálu provést za podmínek uvedených v § 114 odst. 2 trestního řádu, který stanoví, že je-li k důkazu třeba provést zkoušku krve nebo jiný obdobný úkon, je osoba, o kterou jde, povinna strpět, aby jí lékař nebo odborný zdravotní pracovník odebral krev nebo u ní provedl potřebný úkon, není-li spojen s nebezpečím pro její zdraví. V tomto případě jde tedy o úkon, který je osoba povinna strpět, nikoliv o úkon, ke kterému je potřebný souhlas takové osoby. Poslední věta odstavce výslovně stanoví, že na požádání OČTŘ provádí lékař či odborný zdravotní pracovník odběr krve i bez souhlasu podezřelého či obviněného, tzn. že k provedení lékařského vyšetření a odběru krve (podle § 114 trestního řádu) není třeba souhlasu podezřelého, resp. obviněného a lze je provést i proti jeho vůli.²⁸

Žádost OČTŘ, konkrétně policejního orgánu o provedení zkoušky krve se provádí na základě ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, který stanoví, že k objasnění

²⁶ ČESKO, Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 2017, částka 21, s. 679, § 21 odst. 1, 2.

²⁷ ŠÁMAL, P., *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. str. 146, § 12 odst. 1, 2.

²⁸ Stanovisko Odboru bezpečnostní politiky MV ze dne 5. dubna 2013, dostupné z intranetových stránek PČR jako příloha k č.j. MV-34956-6/OBP-2013, [cit 2017-11-18].

a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn vyžadovat za podmínek uvedených v ustanovení § 114 (téhož zákona) provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu. I když zákon stanoví, že odběr krve nebo jiný podobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity nelze provádět přes odpor podezřelého či obviněného (§ 114 odst. 4 tr. řádu stanoví, že odpor kladený v případě odběru krve nelze překonat), nejde o popisovaný případ. Účelem této výjimky není zajištění práva odmítnout odborné vyšetření, jelikož takové právo obviněný (podezřelý) nemá. Účelem výjimky je fakt, že odběr krve při současném překonávání aktivního odporu podezřelého je fyzicky těžko realizovatelný a v praxi nepředstavitelný. „*Odběr biologického materiálu u osoby, která s ohledem na rozsah zranění nemůže projevit svou vůli, rozhodně není omezování práva této osoby neposkytnout krev. Taková osoba je totiž za podmínek § 114 odst. 2 povinna biologický materiál poskytnout a odběr krve strpět.*“²⁹

Tento závěr je podložen konkrétním judikátem, a to usnesením Nejvyššího soudu. V tomto rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval otázkou zkoušky krve jako důkazu v trestním řízení, přičemž odběr krve byl proveden, stejně jako v nyní posuzovaném případě, ve stavu bezvědomí obviněného. Nejvyšší soud přitom konstatoval, že „*podle § 114 odst. 2 trestního řádu je dotyčná osoba povinna strpět odběr krve, není-li spojen s nebezpečím pro její zdraví. V případě nesplnění uvedené povinnosti může být postížena uložením pořádkové pokuty ve smyslu § 66 trestního řádu. Citovaná ustanovení (o pořádkové pokutě) se však neuplatní v případě, kdy byl obviněný v důsledku zranění při dopravní nehodě v době odběru krve v bezvědomí, a nemohl proto odmítnout tento úkon z důvodu nebezpečí pro jeho zdraví, ani nemohl být vyzván k podrobení se tomu úkonu a být poučen na následky nevyhovění. Jestliže obviněnému byla za takových okolností odebrána krev k provedení zkoušky, nemohlo dojít k zásahu do jeho tělesné integrity ve smyslu článku 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť šlo o případ stanovený zákonem.*“³⁰

²⁹ Stanovisko Odboru bezpečnostní politiky MV ze dne 5. 4. 2013, dostupné z intranetových stránek PČR jako příloha k č.j. MV-34956-6/OBP-2013, [cit 2017-11-18].

³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 7 Tdo 88/2011 ze dne 27. 4. 2011. [online]. 2011. [cit 2017-11-18] - Ke zkoušce krve jako důkazu v tr. řízení. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoud.cz>>.

3.2 Odhalování přestupků

Důležitá činnost a úkol Policie ČR podle § 2 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, je mimo jiné na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, čímž je i odhalování přestupků. Příslušníci Policie ČR jsou v souvislosti s odhalováním a šetřením **přestupku** oprávněni vyžadovat:

- provedení orientačního vyšetření při podezření na ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou pomocí dechové zkoušky nebo odběrem slin anebo potu,
- provedení odborného lékařského vyšetření ke zjištění alkoholu nebo jiné návykové látky včetně odběru krve, moči slin nebo potu, a to i v případě, že osobu nelze předem pro její zdravotní stav ke strpění příslušných úkonů vyzvat.³¹

K tomuto je třeba doplnit, že těmto úkonům je osoba povinna se podrobit, není-li to spojeno s nebezpečím pro její zdraví a že odběr krve musí být proveden, požádá-li o to osoba podezřelá z přestupku.³²

Z uvedeného vyplývá skutečně široká možnost a oprávnění, které je tímto ustanovením v zákoně policistům dána. Policista tuto možnost může využít skutečně vždy, pokud odhaluje a šetří přestupkové jednání, kdy se nemusí jednat o konkrétní kategorii přestupků, které je podmíněno pouze „podezřením“ na ovlivnění alkoholem nebo jinou návykovou látkou. Přesto v praxi opět dochází k nedostatečnému zajišťování podkladů a důkazů pro následné přestupkové a správní řízení, které může být opět způsobeno malou orientací v širokém spektru zákonů a předpisů, se kterými se policisté ve službě setkávají.

Převážná část přestupků, které jsou spáchané osobami pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, jsou šetřeny v silniční dopravě a jsou kvalifikovány v § 125c odst. 1 písm. b) až d) zákona č. 361/2000 Sb. Oprávnění k jejímu odhalování a objasňování jsou zakotveny hlavně v závazném pokynu policejního prezidenta č. 221/2011, kterým se upravují některé postupy v řízení o přestupcích a dále závazném pokynu policejního prezidenta č. 160/2009, kde je například stanovena funkční a věcná příslušnost k šetření dopravních nehod, kdy vznikne podezření, že některý ze zúčastněných řidičů řídil vozidlo po požití alkoholu nebo jiné návykové látky před nebo během jízdy.

³¹ ČESKO, Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4103, § 67 odst. 1 písm. b), c).

³² ČESKO, Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4103, § 67 odst. 3, 4.

4 ZAJIŠŤOVÁNÍ DŮKAZŮ

Tato kapitola objasní možnosti policistů při kontrole podezřelé osoby a následné zajišťování důkazů.

4.1 Alkohol

Při stanovení hladiny alkoholu v krvi je třeba rozlišovat, pro jaké účely se toto stanovení provádí. Zcela jiné nároky na zjištění alkoholu v organismu jsou v různých profesích. V mnoha případech je rozhodující jednoduchost a rychlost zjištění alkoholu v organismu, byť je toto provedeno na úkor přesnosti – např. kontrola na silnici, pracovištích a pro diagnostické účely v medicíně.

Opačné požadavky, kde vystupuje především přesnost a jednoznačnost stanovení hladiny, jsou v důkazních řízeních, mající za následek postih vyšetřované osoby (pokuta, správní řízení, rozvázání pracovního poměru, náhrady škody, plnění pojistek a soudní řízení všeho druhu).

4.1.1 Metody zjišťování policistou v terénu

V první řadě zpravidla nastupuje metoda vyhledávací. Pro tyto účely příslušníci Policie ČR používají měřidlo určené ke stanovení hmotnostní koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, který vzniká v plicních alveolách. Tímto analyzátozem, splňujícím podmínky stanovené právním předpisem (Vyhláška Ministerstva průmyslu a obchodu č. 345/2002 Sb., kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu, ve znění pozdějších předpisů), vyzývají podezřelou osobu k provedení dechové zkoušky, tzv. **odbornému měření**. Druhou možností je **orientační vyšetření**, které se provádí dechovou zkouškou pomocí analyzátoru, který nesplňuje podmínky stanovené uvedeným právním předpisem, popřípadě využitím jednorázových detekčních pomůcek. Pozitivní výsledek odborného měření je pak takový, který je roven hodnotě 0,01 ‰ a vyšší anebo pozitivní výsledek orientačního vyšetření. V rámci silniční kontroly je policista oprávněn vyzvat řidiče, aby se podrobil odbornému měření či orientačnímu vyšetření, zda neřídí vozidlo pod vlivem alkoholických nápojů. Toto oprávnění se pak vztahuje i na další podezřelé osoby v souvislosti s vyšetřováním protiprávních jednání, která byla popsána v předchozí kapitole o oprávnění příslušníků PČR.

Odborné měření provádí policista použitím analyzátoru, kdy se řídí návodem k obsluze. Při přípravě odborného měření policista provede vizuální prohlídku a kontrolu technického stavu analyzátoru. Zkontroluje, zda je analyzátor opatřen ověřovací nálepkou, má nastavení data a času odpovídajícího skutečnosti a nevykazuje-li při zapnutí chybová hlášení. Před provedením odborného měření se policista dotáže kontrolované osoby, zda požila alkoholický nápoj a poté ji vyzve k podrobení se vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněna alkoholem. Doporučená formulace výzvy zní: „Pane/paní, v souladu se zákonem o silničním provozu Vás vyzývám k podrobení se vyšetření, zda nejste ovlivněný/á alkoholem. Vyšetření bude provedeno ověřeným analyzátozem alkoholu v dechu formou odborného měření. V případě pozitivního výsledku bude toto měření opakováno.“ V případě, že řidič tento způsob odborného měření odmítne, policista jej vyzve, aby se podrobil odbornému lékařskému vyšetření. Vzhledem k měřicímu principu přístroje a zajištění objektivního odborného měření policista při pozitivním výsledku odborné měření zopakuje po uplynutí 5 minut. Vzájemný rozdíl odborného měření nesmí být u hodnot nad 0,24 ‰ větší než 10 %. Pokud je rozdíl odborného měření větší než 10 %, je odborné měření po uplynutí dalších 5 minut opětovně opakováno. Je-li při počtu tří odborných měření vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření větší než 10 %, policista vyzve kontrolovanou osobu, aby se podrobila odbornému lékařskému vyšetření spojenému s odběrem biologických materiálů. V případě pozitivních výsledků odborných měření policista výsledky jednotlivých dechových zkoušek neprodleně vytiskne a každý nechá podepsat kontrolovanou osobou. Odmítne-li řidič výsledek odborného měření podepsat, poznamená policista tuto skutečnost na samotném výtisku. Součástí spisové dokumentace jsou všechny výtisky výsledků odborných měření seřazené v časové ose.³³

³³ ČESKO, Policejní prezidium, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, Postup na úseku BESIP, čl. 56, odst. 1-6, [online]. Praha, 2009 [cit. 2017-12-19], str. 32-33. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/zppp-160-2009-pdf.aspx>.

Podle výsledků orientačního vyšetření či odborného měření následuje v případě silniční kontroly další postup, který je zobrazen v tabulce:

Tab. 1: Postup v případě zjištěné hladiny dechové zkoušky³⁴

Výsledek 1. měření / promile /	Výsledek 2. měření / promile /	Výsledek 3. měření / promile /	Řidič dozná požití alkoholu nebo jeví známky ovlivnění	Postup
0,01 – 0,24	0,01 – 0,24	Neprovede se	Ano Ne	Oznámení SO Úřední záznam
	0,25 a více	0,01 – 0,24	Ano Ne	Oznámení SO Úřední záznam
0,25 a více	0,01 – 0,24 s rozdílem do 10 %	Neprovede se	---	Oznámení SO
	0,01 – 0,24 s rozdílem nad 10 %	Provede se	---	Oznámení SO
	0,25 a více s rozdílem nad 10 %	0,01 – 0,24	---	Oznámení SO

³⁴ Vlastní zdroj: Závazný pokyn Ředitele služby dopravní policie č. 4/2015, str. 19 – dostupný z intranetových stránek PČR.

Příslušníci Policie ČR k detekci alkoholu v dechu používají převážně tyto přístroje (pomůcky):

a) Souprava detekčních trubiček **ALTEST**

Tato je určena pro spolehlivé a rychlé zjištění zbytkového alkoholu ve vydechovaném vzduchu zkoušené osoby. Metoda je prokazatelně ověřena klinickými testy. Zkoušku provádět za jakéhokoliv počasí a teploty okolí. Používáním soupravy ALTEST nevznikají další náklady na zakoupení náustků, baterií a kalibrací přístroje.

Skládá se z deseti zatavených skleněných detekčních trubiček, náustků, odměrného sáčku na množství profouknutého vzduchu a kovového ulamovače, který usnadňuje odlomení konců trubičky před zkouškou. Manipulace se soupravou je naprosto hygienická, protože policista se náustků při vyjímání z pevného plastového obalu vůbec nedotýká.

Vyhodnocení zkoušky je provedeno odečtením délky zeleně zbarveného sloupce, který se vytvoří po profouknutí trubice osobou, která požíla alkoholický nápoj. Původně žlutá indikační vrstva detekční trubice je rozdělena dělicí ryskou na dvě části. První část ve směru šipky (od užšího proužku k dělicí rysce) odpovídá koncentraci alkoholu v krvi do 0,8 ‰, druhá část (od dělicí rysky k širšímu proužku) odpovídá koncentraci alkoholu v krvi nad 0,8 ‰.³⁵

b) Analyzátor alkoholu v dechu – **Dräger Alcotest 7510**

Policie ČR k detekci alkoholu v dechu používá v drtivé většině tento přístroj, který postupně nahrazuje dříve používaný typ 7410. Jedná se o digitální přístroj, který funguje na principu plynové chromatografie a je vybaven elektrochemickým senzorem. Tento analyzátor je určený ke stanovení koncentrace etanolu ve vydechovaném vzduchu, kdy výsledek měření je uveden v jednotkách promile. Tento přístroj, jakožto analyzátor, u něhož má provedená dechová zkouška povahu odborného měření, musí být v souladu s Českým metrologickým institutem řádně, a ve stanovených intervalech, kalibrován.

Samotná dechová zkouška probíhá tak, že po nasazení sterilního náustku testovaná osoba provede na jeden nádech nepřerušovaný vdech do přístroje po dobu cca

³⁵ Návod pro používání soupravy ALTEST® - výrobce KAVALIERRGLASS, a.s.

5-6 sekund. Pokud je dechový vzorek dostatečný, tzn. byl-li docílen minimální dechový objem a minimální doba vdechu, spustí se proces vyhodnocení vzorku. Po uplynutí tří až dvaceti sekund (tato doba závisí na zjištěné koncentraci alkoholu) se na displeji objeví výsledek rozboru.³⁶ Během provádění dechové zkoušky nesmí testovaná osoba jíst, pít či kouřit. V případě pozitivního výsledku se provede po 5 minutách druhé, příp. třetí měření.

4.1.2 Metody zjišťování lékařským vyšetřením

K dalším metodám orientačního zjišťování alkoholu v krvi patří klinické vyšetření, které provádí lékař **před odběrem krve**. Podle soudního znalce Ing. Zikmunda je „*povinnost vyšetřujícího lékaře provést testy a vyšetření (pozorování zevně viditelných příznaků opilsti, koordinovanost pohybů, stav oděvu apod.), a na jejich základě uvést do protokolu závěr, zda vyšetřovaný jeví či nejeví známky požití alkoholu.*

Výsledky klinického vyšetření jsou rovněž posuzovány jako orientační, protože ovlivnění alkoholem, jehož podstata spočívá v poruchách pozornosti, rozvahy a pohotovosti v jednání, oslabeném vnímání vnějších podnětů a poruchách osobnosti, není vždy možné lékařským vyšetřením, tj. běžnými subjektivními metodami prokázat.

Chování a vnější vzhled vyšetřovaného je při klinickém vyšetření ovlivňován jak sebeovládáním, množstvím a složením potravy před a během pití alkoholu, návykem na požívání alkoholu, věkem, tělesnou konstitucí, pohlavím, na psychickém stavu a tělesné vyčerpanosti a k tomu mohou přistoupit i faktory subjektivního přístupu lékaře. Mimoto je třeba vycházet ze skutečnosti, že k vyšetření dochází až po určitém časovém odstupu od požití alkoholu a deliktu.

V praxi, při posuzování vlivu alkoholu na schopnost bezpečně řídit motorové vozidlo, zaujímá klinické vyšetření druhé místo za laboratorně zjištěnou hladinou alkoholu v krvi.“³⁷

³⁶ Návod k použití Dräger Alcotest® 7510 – výrobce Dräger Safety AG & Co. KGaA, s. 16, 2014.

³⁷ ZIKMUND, J. Pojednání o alkoholu: Stanovení alkoholu v organismu člověka [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.

K provedení odborného lékařského vyšetření vyzve policista v případech, kdy:

- orientační vyšetření s pozitivním výsledkem bylo provedeno prostředkem (analyzátor, jednorázová detekční pomůcka), který nespĺňuje podmínky stanovené právním předpisem,
- vzájemný rozdíl posledních dvou odborných měření u hodnot nad 0,24 %, je větší než 10 %, opakovaným odborným měřením nelze docílit rozdílu do 10 %,
- osoba žádá o provedení odborného lékařského vyšetření,
- osoba odmítla orientační vyšetření, popřípadě odmítla způsob provedení odborného měření,
- bylo provedeno orientační vyšetření s pozitivním výsledkem a je podezření ze spáchání trestného činu, při kterém došlo k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví,
- to policista, vzhledem k okolnostem případu, považuje za nezbytně nutné.

„Koncentrace alkoholu v krvi osoby v souvislosti se spáchaným deliktem je velmi důležitou skutečností, která má často nedozírný význam pro další život dotčené osoby (výše trestu, zákaz činnosti, ztráta zaměstnání apod.). Přesné a průkazné stanovení hladiny alkoholu v krvi je tedy velmi odpovědnou činností, při které zcela nezbytně musí být dodržovány předepsané standardy.“³⁸

Z tohoto důvodu je odborné lékařské vyšetření zpravidla spojeno s odběrem biologického materiálu. Lékař vyšetření provádí v případech, kdy o to policie požádá. O vyšetření může požádat též občan sám.

Před provedením odborného lékařského vyšetření policista vyplní část A „Protokolu o lékařském vyšetření“ a „Žádost o odborné lékařské vyšetření“.³⁹ Odběr krevního vzorku pro laboratorní stanovení obsahu alkoholu je oprávněn provést ze žíly lékař, popř. jiný, jím pověřený zdravotnický pracovník, za jeho přímého dohledu. Bezprostředně před odběrem krve provede lékař vždy celkové vyšetření cíleně

³⁸ HIRT, M., VOJTÍŠEK, T. *Medicína a trestní právo: Odběr krve ke stanovení alkoholu pro právní účely*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 76.

³⁹ ČESKO, Policejní prezídium, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, Postup na úseku BESIP, čl. 58, odst. 1,2, [online]. Praha, 2009 [cit. 2017-12-19], str. 33. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/zppp-160-2009-pdf.aspx>.

zaměřené na zjištění známek účinku alkoholu (viz. výše). Vyšetření krevního vzorku za účelem stanovení hladiny alkoholu provádějí specializované toxikologické laboratoře.

Pro provedení vlastního odběru krevního vzorku a vyšetření osoby v souvislosti s odběrem platí tyto zásady:

- Krev je nutno odebrat pokud možno co nejdříve,
- Odběr krve se provádí zpravidla z loketní žíly jednorázovými pomůckami. Kůže se před odběrem dezinfikuje použitím vhodného dezinfekčního prostředku, který nesmí obsahovat alkohol ani jiné těkavé látky. Krevní vzorek se odebírá do suché a čisté zkumavky o obsahu přibližně 8ml, a to skleněné nebo plastové, k tomuto účelu určené (bez separátoru), nebo do příslušného odběrového setu, určeného pro krev na stanovení etylalkoholu. Plná zkumavka krve se uzavře spolehlivě neprodyšnou, dobře zajištěnou zátkou. Zkumavka musí být označena celým jménem a datem narození vyšetřované osoby a přesným časovým údajem o odběru krve,
- Za zmaření laboratorního vyšetření nesprávným odběrem vzorku krve (použití dezinfekčního činidla s obsahem etanolu, odebrání nepostačujícího množství krve, nedostatečně uzavřená zkumavka apod.) je **vždy odpovědný lékař**, který odběr prováděl nebo na jeho provedení dohlížel,
- Doba vyšetření a odběru krve se přesně zaznamená do Protokolu, jehož všechny předepsané rubriky se řádně vyplní,
- Vyšetření a odběru krve je přítomen policista, toto neplatí, pokud je odběr na vlastní žádost vyšetřované osoby.

Provádí-li se odběr na žádost policisty, předá mu lékař dobře uzavřenou a označenou zkumavku s krví a řádně vyplněný a lékařem podepsaný protokol s uvedením času předání, který svým podpisem stvrdí převzetí a zajistí dopravu krevního vzorku do příslušné laboratoře. Pokud se však provádí vyšetření a odběr krve na vlastní žádost občana, provádí zajištění dopravy vzorku i s průvodními protokoly do příslušné laboratoře odebírající zdravotnické zařízení.

Vzorek krve je nutné neprodleně dopravit do příslušné laboratoře tak, aby nedošlo k jeho znehodnocení (hniloba apod.). Pokud však nelze neprodleně předat, musí být skladován v chlazeném a uzamčeném prostoru (chladnička), při teplotě 0 - 4 st. C.

Za stejných podmínek se skladují krevní vzorky v laboratoři po provedeném vyšetření anebo i před ním, pokud nemůže být vyšetření provedeno do 8 hodin od odběru.

Pokyny pro vyplnění protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem:

- údaje vyšetřované osoby a anamnestické údaje vyplní policista, s výjimkou případů, kdy je vyšetření a odběr krve prováděn na vlastní žádost občana; v tomto případě tyto údaje vyplní lékař provádějící vyšetření,
- údaje o lékařské prohlídce a době odběru krevního vzorku zapisuje čitelně ve všech předtištěných rubrikách lékař provádějící vyšetření. Do Protokolu dále doplní datum a dobu odběru krve, razítko zdravotnického zařízení, jmenovku a uvedené skutečnosti potvrdí vlastnoručním podpisem. K vyšetření do příslušné laboratoře se spolu s krevním vzorkem odesílá Protokol ve čtyřech vyhotoveních.⁴⁰

Přítomnost alkoholu v organismu lze prokázat i vyšetřením jiných tělních tekutin, zejména moči. Není to samozřejmě postup standardní, avšak možno říci občasný. Přesnost výsledku vyšetření je stejná jako u krve, ovšem následná interpretace takového výsledku, se zaměřením na stupeň ovlivnění vyšetřované osoby, je značně komplikovaná. Pokud jde o určování hladiny alkoholu v krvi na základě výsledku tohoto vyšetření ve vzorku moči, pak je optimální postup takový, že jsou odebrány dva vzorky moči. Na časovém odstupu mezi těmito provedeními odběru příliš nezáleží, samozřejmě čím je časový odstup kratší, tím je výpočet hladiny alkoholu v krvi přesnější. Pak se výsledek vyšetření prvního přehlídí, a o druhém vzorku je pak známo, že byl sbírán v močovém měchýři v době mezi prvním a druhým vzorkem. Pak je třeba použít koeficient poměru vody krve a vody moči (který je 0,8), a za použití tohoto koeficientu je možno poměrně jednoduchým přepočtem výsledku hladiny etylalkoholu v moči zjistit hladinu alkoholu v krvi. Tento postup předpokládá úplné či téměř úplné vyprázdnění močového měchýře při prvním odběru, což je stav u zdravého jedince zcela obvyklý. V případě, že je proveden odběr pouze jednoho vzorku moče, pak lze pouze matematicky, na základě vyšetření pouze tohoto jednoho vzorku stanovit nejnižší možnou hladinu etylalkoholu v krvi, a to za použití vzorce podle Froentjese

⁴⁰ HIRT, M., VOJTÍŠEK, T. *Medicína a trestní právo: Odběr krve ke stanovení alkoholu pro právní účely*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 77.

a Verburgta. Toto vyšetření ale nedovolí stanovit reálnou hladinu alkoholu v krvi, ale pouze nejnižší možnou.⁴¹

Alkohol lze též prokázat v tkáních nebo tzv. synoviální tekutině v kloubech, např. u mrtvol. Při leteckých nehodách, kde dochází ke značné destrukci těl obětí je stanovení alkoholu často možné jen z tkání.

4.1.3 Laboratorní metody

Pro plné zajištění objektivity, průkazné stanovení hladiny etylalkoholu v krvi a vedení dokumentace laboratoře, provádějící vyšetření krevního vzorku, jsou stanoveny Ministerstvem zdravotnictví tyto zásady postupu:

- Za účelem zajištění identity vyšetřovaného vzorku a dokumentace se vzorek ihned po převzetí označí společně doručeným průvodním protokolem a zápisem o převzetí do příjmové knihy,
- Následně musí být vzorek krve vyšetřen dvěma na sobě nezávislými laboratorními metodami, z nichž jedna musí být přísně specifická, přičemž metoda plynové chromatografie je v tomto případě nezastupitelná. Jako druhé, ověřovací metody, může být použito jakékoliv jiné, sice nespecifické, nicméně však přesné metody (Widmarkova, enzymatická apod.). Plynová chromatografie je nutno provést z téhož vzorku nejméně dvakrát, ověřovací zkouška nejméně jednou,
- Zjištěné výsledky se uvádějí v hodnotě g/kg. Pokud se dosažené výsledky oběma metodami od sebe liší o více než 0,2 g/kg do hodnoty 3,0 g/kg a o 0,3 g/kg při hodnotách vyšších než 3,0 g/kg, je nutno vyšetření opakovat, a to tak, že vyšetření plynovou chromatografií se znovu provede dvakrát a vyšetření ověřovací metodou rovněž dvakrát z téhož vzorku,
- Za pozitivně prokázané požití alkoholického nápoje se pokládá hladina etylalkoholu v krvi vyšší než 0,20 g/kg, stanovená metodou plynové chromatografie,
- V případě nálezu jiné látky než etylalkoholu ve vzorku krve (aceton, toluen apod.) laboratoř tuto skutečnost oznámí policii, která potom rozhodne o dalším postupu,

⁴¹ LACINA, P. Znalecký posudek č. 105/2015, soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, v trestní věci obž. J.S. [rukopis]. Hradec Králové, 2015. Dostupné u: Okresní soud Rychnov nad Kněžnou pod spis. zn. 1 T 93/2015.

- V průvodní zprávě pod výsledek laboratorního vyšetření uvádí lékař zjištěné nedostatky vzorku, doručení vzorku s nekompletním protokolem aj., s případným hodnotícím vyjádřením,
- Laboratoř po skončeném vyšetření krevního vzorku vyplní výsledek vyšetření provedeného plynovou chromatografií jako průměrný výsledek ze dvou měření, do příslušného oddílu protokolu a opatří výsledek číslem vyšetření, razítkem, jmenovkou a podpisy,
- Zdravotnické zařízení, jehož toxikologická laboratoř provedla vyšetření, předá protokol s výsledky laboratorního vyšetření policii, příp. žadateli, do vlastních rukou neprodleně po skončené analýze (poštou doporučeně nebo oproti podpisu kurýrovi). Jedno vyhotovení Protokolu vždy zůstává uloženo a archivováno v toxikologické laboratoři. Stejně tak na tomto pracovišti zůstává po dobu nejméně 8 týdnů uložen i krevní vzorek. Protokoly o lékařském vyšetření a dokumenty o analýze se uchovávají minimálně 10 let,
- Úhradu vyšetření zdravotnickému zařízení provádí policie, případně žadatel.⁴²

Specializované toxikologické laboratoře zjišťují kvantitativní hladinu alkoholu v krvi a v ostatním biologickém materiálu analytickými zkouškami krve (neboli rozborů), a to především chemickými a fyzikálně-chemickými metodami, které se provádí dvěma nezávislými standardizovanými zkouškami, a to plynovou chromatografií a jinou alternativní metodou, např. Widmarkovou.

Metoda plynové chromatografie

Tato metoda je založena na rozdělení jednotlivých těkavých látek z krve. *„Její předností je kvalitativně specifické a kvantitativně přesné stanovení koncentrace etanolu. Při stanovení plynovou chromatografií dochází k jednoznačnému rozlišení etanolu od dalších těkavých látek ve zkoumaném vzorku; jako je metanol, sekundární propanol, aceton, acetaldehyd, toluen a dalších látek. Stanovení plynovou chromatografií je do značné míry automatizováno. V moderních laboratořích obsluha*

⁴² ČESKO, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Věstník MZ č. 7/2006, 5. Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu etylalkoholu v krvi – článek 10 [online]. Praha, 2006 [cit. 2017-12-19], str. 13-15. Dostupné z WWW: <https://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3671_1775_11.html>.

přístroje pouze připraví vzorky k analýze do zásobníku a po spuštění přístroje kontroluje výsledky. U výsledku měření je třeba posuzovat shodu jednotlivých analýz a přítomnost jiných látek než etanolu.“⁴³

Principem metody je dávkování krevního vzorku do proudu plynu, který jej dále unáší tzv. kolonou. Mobilní fáze je proto nazývána nosným plynem. Aby krev mohla být transportována, musí se okamžitě přeměnit na plyn. V koloně se pak složky separují na základě rozdílné schopnosti různě silně se poutat se stacionární fází. Složky, které opouštějí kolonu, indikuje detektor. Signál z detektoru se poté vyhodnocuje a z časového průběhu intenzity signálu se určí druh a kvantitativní zastoupení složek. Vyhodnocovací zařízení pak zpracovává signál z detektoru, zakresluje chromatografickou křivku (chromatogram) a provádí její vyhodnocení.⁴⁴

Metoda podle Widmarka

Widmarkova zkouška je celosvětově rozšířenou analytickou metodou a je poměrně velmi přesná a spolehlivá. Její nespornou výhodou je vysoká citlivost a poměrná jednoduchost, což ji řadí mezi běžné laboratorní úkony.⁴⁵ Podstata této metody je využita i při dechové zkoušce, kde se indikuje vydechovaný etanol na základě změny barvy trubičky. Nevýhodou této metody je ovšem její nespecifičnost, redukující vlastnosti etanolu mají totiž i jiné látky - aceton, acetaldehyd apod. Z jistého důvodu není možné proto před odběrem provádět dezinfekci etanolem, jehož výsledkem by bylo zkreslení měření a vyšší koncentrace etanolu v krvi testované osoby.

„Princip metody spočívá v oxidaci etanolu známým nadbytkem dichromanu draselného v kyselině sírové a přebytek dichromanu se následně stanoví jodometrickou titrací.“⁴⁶

⁴³ ZIKMUND, J. Pojednání o alkoholu: *Stanovení alkoholu v organismu člověka* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.

⁴⁴ KLOUDA, P. *Moderní analytické metody*. 2., upr. a dopl. vyd., Ostrava: Pavel Klouda, 2003, str. 10.

⁴⁵ ZIKMUND, J. Pojednání o alkoholu: *Stanovení alkoholu v organismu člověka* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.

⁴⁶ VLÁČIL, F. *Příklady z chemické a instrumentální analýzy: příručka pro vysoké školy chemickotechnologické*. 4., přeprac. a rozš. vyd., V Informatoriu 1. vyd. Praha: Informatorium, 1991, str. 155.

4.1.4 Znalecké metody

Ze zjištěných hladin je možné pro znalecké účely a účely trestního řízení vypočítat hladinu alkoholu v krvi např. v době řízení motorového vozidla, v době činu apod.

Výpočet se provádí podle vzorce:

$$c = A / P \times r$$

kde c ... množství alkoholu v krvi v g / kg

A ... množství vstřebaného alkoholu v g

P ... hmotnost osoby

r ... redukční faktor (pro muže 0,7; pro ženy 0,6)

Pro výpočet hladiny alkoholu jsou tedy důležité tyto údaje:

- Množství požitého alkoholu, jeho druh (pro množství nestačí uvést např. údaj „dvě skleničky, tři panáky, dvě piva“ apod., ale např. 4 dcl, 2 půllitry apod. Totéž platí o druhu – nestačí „dvě piva, nějaký tvrdý alkohol, asi půl láhve vína“, ale dva půllitry desetistupňového piva, 2 x 0,5 dcl vodky, 0,5 litru bílého vína).
- Pohlaví osoby
- Hmotnost osoby
- Doba požívání alkoholických nápojů (od ... do)

Alkoholické nápoje obsahují i jiné alkoholy než jenom etylalkohol. Jejich příměs je však z hlediska ovlivnění zanedbatelná. Koncentrace alkoholu v nápojích je výrobcí obvykle udávána v objemových procentech. Při výpočtech je třeba vycházet z koncentrace hmotnostní, tzn. že např. 40 % alkoholický nápoj (vodka, rum) obsahuje v 1 litru 320 gramů etylalkoholu, 1 litr běžného vína (12 – 17 % alkoholu) obsahuje asi 80 – 96 gramů etylalkoholu. Piva se označují stupni, které nevyjadřují obsah alkoholu. Např. 10° pivo obsahuje 13 gramů etylalkoholu v 0,5 litru, 12° pivo obsahuje 15,5 gramů etylalkoholu.

Po požití se alkohol vstřebává sliznicí zažívacího traktu (žaludek, dvanáctník a počáteční úsek tenkého střeva) přímo do krve. Rychlost vstřebávání závisí na více faktorech (koncentrace alkoholu, náplň žaludku, stav organismu apod.). Všechno požitý alkohol po posledním napití (bez množství, odpovídající tzv. resorpčnímu deficitu) je vstřebán asi za 30 minut až 2 hodiny. Nikdy ale nedojde k úplnému vstřebání veškerého požitého alkoholu, část ho odchází zažívacím traktem se stolicí, proto je počítáno s tzv. resorpčním deficitem, který průměrně činí 10 % z celkového množství požitého alkoholu. Prakticky zároveň se vstřebáváním požitého alkoholu dochází zároveň k jeho odbourávání v organismu a vylučování. Obvykle se za jednu hodinu odbourá a vyloučí 0,12 – 0,20 gramů etylalkoholu.

Pro zadávání znaleckých posudků na výpočet hladiny alkoholu je důležité, aby byly ve spise obsaženy údaje o hmotnosti vyšetřované osoby, výšce, době posledního jídla, době požívání alkoholu (od ... do), jejich druhu a množství, pokud možno co nejpřesněji a udání doby, na kterou má být hladina vypočítána. Vhodná je přímá domluva se znalcem před zadáním posudku. Je nutné pamatovat na to, že hladina alkoholu, zjištěná v době odběru krve, není totožná s hladinou alkoholu v krvi vyšetřovaného v době spáchání deliktu.⁴⁷

⁴⁷ PLESKOT, J. *Průvodce soudním lékařstvím pro pracovníky Policie ČR*, Hradec Králové, Fakultní nemocnice, 1998, skripta.

4.2 Jiné návykové látky (JNL)

Mezi drogou a lékem není z chemického hlediska rozdíl. Rozdílnost je dána pouze cílem aplikace dané látky a legislativou. Co je v jednom státě lékem, v jiném může být drogou, nebo to, co bylo včera lékem, dnes je již drogou. Prakticky lze konstatovat, že mnoho látek může být a je, jak dobrým lékem, tak i nebezpečnou drogou: kokain, morfin, amfetamin, metamfetamin, MDMA, PCP, atropin, pethidin, hydrokodon, kodein, LSD, methadon, barbituráty, Rohypnol, Diazepam a v neposlední řadě i konopí. Mnoho látek je užíváno současně jako léčivo a zároveň zneužíváno jako droga. Rozdělit zneužívané látky lze podle mnoha kritérií, ale žádný způsob není zcela univerzální a je nutno mít komplexnější znalosti k orientaci v této problematice, neboť zneužívat lze téměř cokoliv.⁴⁸

4.2.1 Metody zjišťování policistou v terénu

Policisté jsou v rámci silniční kontroly oprávněni vyzvat řidiče, aby se podrobil orientačnímu vyšetření, zda neřídí vozidlo pod vlivem jiných návykových látek. Opětovně je třeba uvést, že toto oprávnění se pak vztahuje i na další podezřelé osoby v souvislosti s vyšetřováním protiprávních jednání, která byla popsána v kapitole o oprávnění příslušníků PČR, z čehož vyplývá, že k orientačnímu vyšetření přistoupí policista poté, co je zde podezření, že podezřelá osoba požila jiné návykové látky.

Zkouška se provádí orientačním vyšetření biologického materiálu, odebraného kontrolované osobě, s využitím dostupných pomůcek nebo prostředků k tomuto účelu určených, přičemž policista postupuje dle návodu výrobce.

Policista **nemusí** provést orientační vyšetření v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno, kdy toto podezření policista získává z chování a vystupování kontrolované osoby. Za tímto účelem se policista zaměří na chování osoby, kdy pozornost věnuje zejména jistotě jeho postoje nebo chůze, způsobům chování (nepřirozená veselost, rozjařenost, koordinace pohybů, zmatečnost, roztřesenost, zasněnost, neklid, agresivní chování), tělesným příznakům (pocení, pot páchnoucí po spáleném listí či trávě, zarudlé oči, barva kůže, vyrážky v okolí úst a nosu), přiměřenosti oblečení s přihlédnutím k aktuálním

⁴⁸ ZIKMUND, J. *Léky a drogy* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.

klimatickým podmínkám v době kontroly, stopám chemikálií na ruce či oděvu a způsobu projevu. Dále se zaměří na oči (zejména na chování jeho zornic ve vztahu na změnu světla). V rámci kontroly předložených dokladů, uskutečňuje s kontrolovanou osobou nenásilný rozhovor s cílem ověřit jeho hlasový projev, např. otázkami odkud a kam míří. Při silniční kontrole zároveň provede **vizuální** kontrolu vnitřku vozidla. Zjistí-li policista ve vozidle přítomnost návykových látek, nebo pomůcek k jejich aplikaci, postupuje dále podle vnitřního předpisu⁴⁹ pro činnost policistů při provádění činnosti po linii toxikologie a přihlíží ke zvláštnostem v reakcích a jednáních osob podezřelých z protiprávních jednání souvisejících s drogovou kriminalitou (sklony k agresivitě, útěku, sebepoškození apod.). Při kontaktu s těmito osobami dbá zvýšené ostražitosti, postupuje uvážlivě a k jejich střežení přibírá potřebný počet sil a prostředků. Při omezení osobní svobody více osob je nezbytné zabránit jejich vzájemnému kontaktu a komunikaci.

V případě, že výsledek orientačního vyšetření je pozitivní nebo v případě, že z chování a vystupování kontrolované osoby jednoznačně vyplývá podezření na ovlivnění návykovou látkou a požití alkoholu bylo dechovou zkouškou vyloučeno, policista vyzve tuto osobu k odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícím obsah jiné návykové látky než alkoholu, ke kterému lze využít **jakékoliv** zdravotnické zařízení.⁵⁰ Prakticky se k takovému vyšetření využívají interní ambulance oblastních nemocnic, spádově dosažitelné v rámci místní příslušnosti policejní hlídky. Policista předtím vyplní Protokol o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL).⁵¹

Příslušníci Policie ČR k detekci přítomnosti návykových látek provádějí tento test v převážné většině případů pomocí těchto pomůcek:

a) Tester zn. **DrugWipe 5 S**, popř. DrugWipe 5+

Tento tester je určen pouze pro profesionální použití a policisté jsou k jeho používání proškoleni. Je určen pouze k detekci drog ze slin. Dokáže provést test na pět druhů drog, konkrétně marihuana, amfetaminy, kokain, opiáty, metamfetamin. U tohoto

⁴⁹ ČESKO, Policejní prezídium, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011, O drogové kriminalitě*, čl. 9, Praha, 2011, str. 7.

⁵⁰ podle Usměrnění činnosti v oblasti postihování řidičů pod vlivem návykových látek vydané dne 26.6.2013 Odborem služby dopravní policie Krajského ředitelství Policie Královéhradeckého kraje.

⁵¹ ČESKO, Policejní prezídium, *Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, Postup na úseku BESIP*, čl. 61-62 [online]. Praha, 2009 [cit. 2017-12-19], str. 34-35. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/zppp-160-2009-pdf.aspx>.

testeru je výhoda v tom, že obsahuje vodu ve speciální ampuli, která se při použití rozmáčkne mezi prsty a tím test aktivuje. Odpadá tak shánění čisté vody pro test.

Test je založen na imunologickém principu. Sliny se stírají z jazyka nebo vnitřní strany tváře stěrovými čtverečky testeru, které slouží k přenášení sliny na testovací proužky testu. Na testovacích proužcích jsou protilátky, specifické pro jednotlivé typy drogy. Pokud jsou ve slinách přítomny jiné návykové látky, naváží se na příslušné protilátky. Integrovaná ampulka s vodou má nápis PRESS. Analýza přítomnosti drog je aktivovaná okamžikem, kdy se voda z ampulky uvolní do testovacích proužků testu. Pomocí uvolněné vody se částičky drog ze stěrových čtverečků přenesou až k testovacím liniím. Pokud je test proveden správně, testovacím okénku se u nápisů CL (Control Line) objeví světle růžové kontrolní linky. Pokud je testovaná osoba pod vlivem nějaké drogy, světle růžová testovací linka nebo dokonce linky se objeví v testovacím okénku i v místě se zkratkou drogy.⁵²

b) Přístroj **Dräger DrugTest 5000**

Zařízení Dräger DrugTest 5000 je oproti testeru DrugWipe modernější. Přímo na místě dokáže vytisknout záznam o provedeném testu a pro policisty znamená usnadnění práce a jednodušší dokumentaci přestupku, případně trestného činu. Zařízení pracuje rychle, jednotlivá zkouška trvá asi 10 minut včetně vyhodnocení, které provádí přímo přístroj. Zároveň je u výsledku testu zobrazena časová informace o tom, kdy byla kontrola provedena.

Přístroj pracuje na základě odběru slin a dokáže spolehlivě detekovat běžně užívané drogy jako je např. extázi či pervitin, stejně tak i heroin, kokain a marihuanu. Dokáže odhalit i užívání tlumících léků jako je Diazepam apod. Velkou výhodou je funkce integrované samokontroly, není tak třeba pravidelné pololetní kalibrace.

Samotné testování policistou probíhá tak, že policista otevře balení testovací kazety a předá ji testované osobě, která je následně požádána, aby vložila odběrovou část do úst a pohybovala jí v ústech tak, aby došlo k nasátí slin. Odběrová část je z nasákové hmoty, která po cca 70 sekundách odebere dostatečný vzorek slin. O tomto je policista informován zmodráním indikátoru. Policista poté vloží celou odběrovou část se vzorkem slin do přístroje, který jej vyhodnotí a výsledek zobrazí na displeji.

⁵² Návod pro použití orientačních drogových testů DrugWipe® 5S - výrobce SECURETEC Detektions-Systeme AG, 2014.

Výsledek je buď hodnocen jako pozitivní nebo negativní. Policista tedy neprovádí žádné subjektivní posouzení výsledku. Výsledek kontroly je následně možné na místě vytisknout pro použití do spisu.⁵³

4.2.2 Metody zjišťování lékařským vyšetřením

Pro orientační klinické vyšetření ke zjištění přítomnosti jiných návykových látek v krvi **před odběrem biologického materiálu** podezřelé osoby platí obdobná pravidla jako u podezření na ovlivnění alkoholem. Jeho průběh se v podstatě liší pouze v rozšířeném počtu rubrik v Protokolu o lékařském a toxikologickém vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou (NL), který je pro tento účel standardizován vzorem podle Metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči.

Pro provedení vlastního odběru krve a moči platí tyto zásady:

- Krev je nutno odebrat co možná nejdříve po vzniku podezření na intoxikaci nebo po deliktu. Odběru krve a moči a vyšetření osoby před odběrem krve a moči je přítomen policista,
- Odběr krve se provádí zpravidla z loketní žíly jednorázovými zdravotnickými prostředky. Kůže se před odběrem dezinfikuje použitím vhodného dezinfekčního nealkoholického prostředku (s ohledem na možné využití krevního vzorku také pro stanovení etylalkoholu). Krevní vzorek se pro tyto účely odebírá do dvou suchých a čistých zkumavek o obsahu přibližně 8 ml nebo do příslušného odběrového setu určeného pro vyšetření etylalkoholu. Nepoužívají se zkumavky se separátorem. Pro déletrvající skladování se k zabránění enzymatického rozkladu labilních substancí in vitro (např. kokainu) používá konzervační látka, např. fluorid sodný. Plné zkumavky se spolehlivě uzavřou a označí jménem osoby, datem narození a časovým údajem o odběru krve,
- Odběr moči se provádí v množství cca 50 ml do suchých, chemicky čistých a inertních nádob, nejlépe na jedno použití. Nádoby se označí stejně jako zkumavky s krví.

⁵³ Návod k použití Dräger DrugTest® 5000 – výrobce Dräger Safety AG & Co. KGaA, s. 16, 2013.

Vzorek krve a/nebo moče je nutné neprodleně dopravit do nejbližší toxikologické laboratoře tak, aby nedošlo ke změnám jejich složení (např. rozkladem dokazovaných látek, hnilobou aj.). Pokud nelze vzorky neprodleně předat, musí být uloženy v uzamčené chladničce při teplotě cca 4 °C.

Po odběru vzorků na žádost policisty mu lékař, který provedl odběr, předá dobře uzavřené vzorky krve a moče a řádně vyplněný a podepsaný protokol. Policista převzetí vzorků a protokolu opatří datem a potvrdí podpisem a dále neprodleně zajistí dopravu vzorků a protokolu do příslušné laboratoře. Pokud se provádí lékařské vyšetření a odběr krve a moče na vlastní žádost osoby, **zajišťuje** dopravu vzorků i s průvodní zdravotnickou dokumentací do příslušné toxikologické laboratoře **tato osoba**.

Pro vyplnění protokolu platí zásady jako u vyplnění protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem. K toxikologickému vyšetření vzorků se do příslušné laboratoře spolu se vzorky odesílá protokol nejméně ve dvou vyhotoveních.⁵⁴

Přítomnost jiné návykové látky v krvi vyšetřované osoby lze zjistit i z dalších biologických materiálů. Jejich zajišťování je však v porovnání s prioritní krví a močí využíváno pouze ve velmi okrajových případech. Lze však výjimečně zajistit i tento materiál:

- **Vlas či chlup** – lze zjistit přítomnost návykové látky z vlasového váčku, kterou lze v těle zjistit až půl roku zpětně po jejím požití. To platí při odebrání skutečně dlouhého vlasu. V praxi se používá vzorek vlasu odebraný několik centimetrů od kůže hlavy. Doba, po kterou je možné zjistit užívání návykové látky, se tak snižuje asi na 3 měsíce,
- **Pot** – používá se jen u dětí. Tento druh zkoušky je velmi nepraktický, protože se pot sbírá 14 dní formou připevněné náplasti.

⁵⁴ ČESKO, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Věstník MZ č. 9/2012, *Metodický pokyn pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-12-19], str. 2-4. Dostupné z WWW: <http://www.mzcr.cz/legislativa/dokumenty/vestnik-c9/2012_7036_2510_11.html>.

4.2.3 Laboratorní metody

Po zajištění vzorků krve a moči při lékařském vyšetření policista zajistí orientační screening moči na přítomnost návykových látek tzv. cílený imunochemický záchyt v toxikologické laboratoři, jako ověření výsledku testeru DrugWipe (zjistí se pouze přítomnost látky - pozitivní, negativní) a zajistí uschování vzorku krve, pro případné znalecké zkoumání na žádost správního orgánu. V případě policistů sloužících např. v Královéhradeckém kraji toto provádí Toxikologická laboratoř PharmDr. Viktora Voříška v Ústavu klinické biochemie a diagnostiky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Fakultní nemocnice v Hradci Králové (jinde nelze uschovat). V žádankách o screening moči na návykové látky je nutno přesně formulovat požadavky, aby nedošlo k jiným výkonům lékaře nebo toxikologa.

V případě přestupkového řízení se poté celý spis oznámí k projednání nejpozději do 2 dnů, od zjištění podezřelého řidiče, správnímu orgánu obce z důvodu znehodnocování stop po drogách v krvi (účinné látky se mění v metabolity během 3 - 7 dnů) s informací pro správní orgán, že zajištěné vzorky biologického materiálu jsou u toxikologa připraveny ke znaleckému zkoumání. Následně po obdržení se zašle správnímu orgánu k danému č. j. i výsledek orientačního screeningu moči na přítomnost návykových látek.

Rozbor krve k identifikaci neznámé látky pomocí plynové chromatografie s hmotovou spektrometrií policista nevyžaduje, z důvodu stanoviska Odboru bezpečnostní politiky MV, ve kterém je toxikologický rozbor označen jako znalecké zkoumání, na které policie nemá oprávnění v souvislosti s nezbytným šetřením přestupků.⁵⁵

Pro toxikologické laboratoře platí k plnému zajištění objektivity a správnosti zjišťování přítomnosti NL v krvi a v moči a stanovení koncentrací jednotlivých návykových látek v odebraných vzorcích tyto zásady:

- Ihned po převzetí se označí vzorky, průvodní protokol a zápis o převzetí vzorků souhlasným laboratorním číslem. Ve zdravotnické dokumentaci se uvedou případné závady na doručených vzorcích a odchylky od požadovaných standardů,

⁵⁵ DUŠEK, P. *Usměrnění činnosti v oblasti postihování řidičů pod vlivem návykových látek*, 26.6.2013, Odbor služby dopravní policie Krajského ředitelství Policie Královéhradeckého kraje, Hradec Králové, 2013.

- Pro stopovou analýzu návykových látek v biologických vzorcích je vhodná kombinace metod imunochemických a metod chromatografických, využívajících k detekci hmotnostní spektrometrii,
- Pro posouzení zdravotního stavu vyšetřované osoby má zásadní význam určení množství návykových látek v krvi. Stanovené hodnoty koncentrací individuálních návykových látek v krvi se uvádějí v jednotkách mg/l, µg/l, popř. ng/ml.

Toxikologická laboratoř, která provedla požadované vyšetření formou orientačního screeningu moči, tzv. cílený imunochemický záchyt (IMUNO kód výkonu 92135 - cena cca 425,- Kč bez DPH), odešle jeho výsledek (pozitivní, negativní) na adresu policejního útvaru, který o rozbor požádal.

V případě rozboru krevního vzorku vydá po skončení analýzy protokol s doplněnými výsledky vyšetření žadateli (policii; a v případě přestupkového řízení správním orgánem) a to proti podpisu do vlastních rukou, kurýrem nebo doporučeně poštou. Jedno vyhotovení protokolu se vždy ponechává v toxikologické laboratoři. Na tomto pracovišti jsou po dobu nejméně osmi týdnů uloženy rovněž vzorky krve i moče. Úhradu vyšetření toxikologické laboratoři provádí žadatel.⁵⁶

Metody používané toxikologickými laboratořemi

Imunochemické screeningové metody jsou vhodné pro počáteční vyšetření a pro prvotní informaci o vzorku. Jsou cíleně zaměřené na záchyt vybraných skupin návykových látek, nejčastěji v moči. Tyto metody mají charakter pouze orientační, individuálně nerozlišují návykové látky ve vybrané skupině a nezaručují odlišení případných prolínání zcela jiných nepředpokládaných látek, ani nevylučují výskyt tzv. falešné positivity. V žádném případě nemají kvantitativní charakter. *„Numerické výsledky z automatických analyzátorů odpovídají sumární bližší nespecifikované detekci a slouží jen vnitrolaboratorním účelům. Interpretují se pouze jako orientační nálezy, popř. suspektní skupinový nálezy. Zejména v případech s vážnými dopady na jedince musí být nespecifický imunochemický záchyt NL potvrzen a upřesněn specifickou*

⁵⁶ ČESKO, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Věstník MZ č. 9/2012, *Metodický pokyn pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-12-19], str. 2-4. Dostupné z WWW: http://www.mzcr.cz/legislativa/dokumenty/vestnik-c9/2012_7036_2510_11.html.

metodou, která je schopná individuální NL ve vzorku rozlišit a jejich přítomnost ve vzorku jednoznačně prokázat.“⁵⁷

Výhodou tohoto vyšetření je žádná, nebo minimální úprava vzorku, vysoká citlivost, rychlé získání výsledku, vstupní náhled – zaměření na cílená potvrzení, snadné technické provedení. Nevýhodami však je nepokrytí řady významných nox (škodlivin) ve vzorku, orientační skupinový výsledek, možné interference a nerozlišení jednotlivých nox (kodein X morfin).⁵⁸

Konfirmační metody jsou pro tyto účely specifické metody plynové chromatografie (GC) v kombinaci s hmotnostní spektrometrií (GC-MS, popř. LC-MS).

Plynová chromatografie (GC) je separační, analytická metoda, která poskytuje kvalitativní i kvantitativní informace o vzorku. Metoda je založena na dělení analytu mezi dvě nemísitelné fáze. Mobilní fáze je nosný plyn, který se pohybuje skrz nebo podél fáze stacionární. Tato je umístěna v koloně. Separaci plynovou chromatografií lze rozdělit na absorpční a rozdělovací. V prvním případě je stacionární fází absorbent, ve druhém netěkavá kapalina chemicky navázaná na stěnu kapilární kolony.⁵⁹

Plynová chromatografie (GC–MS) s hmotností detekcí neboli **Hmotnostní spektrometrie** (zkratka MS z anglického Mass spectrometry) je metoda analytické chemie. Jedná se o separační techniku, která převádí vzorek na ionizovanou plynnou fázi a vzniklé ionty separuje podle hodnoty podílu jejich hmotností a náboje m/z. při ionizaci dochází ke vzniku fragmentů. Vzniklé ionizované fragmenty se posléze dělí pomocí elektromagnetického pole. Získáme tím spektrum jednotlivých hmotností dělených nábojem. Dělení pak probíhá ve vakuu.⁶⁰

Výhodou těchto metod je široká škála záchytu předem neznámých organických extraktivních nox, flexibilní otevřené systémy, jejich aktualizace a rozšiřování, záchyt

⁵⁷ ČESKO, Ministerstvo zdravotnictví ČR, Věstník MZ č. 9/2012, *Metodický pokyn pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči* [online]. Praha, 2012 [cit. 2017-12-19], str. 2. Dostupné z WWW: <http://www.mzcr.cz/legislativa/dokumenty/vestnik-c9/2012_7036_2510_11.html>.

⁵⁸ BALÍKOVÁ, M. *Screeningové metody v toxikologii*, Praha, Ústav soudního lékařství a toxikologie 1. LF UK a VFN Praha, 2010, [online], str. 23, Dostupné z WWW: <http://soudni.lf1.cuni.cz/file/5696/07_AT_Screeningove_metody.pdf> - publikováno ve skriptech [EDITORI ŠTULÍK K, ZIMA T.]. *Klinická a toxikologická analýza*. Praha: VŠCHT, 2008. str. 103.

⁵⁹ DASTYCH, M. *Instrumentální technika: obor zdravotní laborant*. Brno: Masarykova univerzita, 2007, str. 59.

⁶⁰ KLOUDA, P. *Moderní analytické metody*. 2., upr. a dopl. vyd., Ostrava: Pavel Klouda, 2003, str. 50.

individuálních substancí – nikoliv skupin a větší selektivita záchytu. Nevýhodou pak je nutná úprava vzorku – extrakce, časově náročnější získání výsledku a personální odbornost.⁶¹

4.2.4 Znalecké metody

Díky Vládě České republiky se od března roku 2014 výrazně zjednodušil postup odhalování přestupků řízení pod vlivem jiné návykové látky a jeho následné dokazování v přestupkovém řízení. Zavedla se právní „domněnka“, že řidič je ovlivněn návykovou látkou, jsou-li v jeho krevním vzorku zjištěny tyto látky v určitém nadlimitním množství. Odpadla tak nutnost zpracování znaleckého posudku z oblastí psychiatrie, čímž se přestupkové řízení výrazně urychlilo a zlevnilo.

Do té doby byl postup značně časově náročný. Posoudit, zda řidič byl, či nebyl pod vlivem návykové látky, mohl na základě psychiatrického vyšetření a výsledků z laboratorního vyšetření pouze znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie. Bylo tedy nutné zpracovat dva znalecké posudky – jeden z oboru toxikologie (přítomnost návykových látek v krvi) a druhý z oboru psychiatrie (možnost ovlivnění chování řidiče). Přestupek tak mnohdy nebyl projednán ve lhůtě jednoho roku, což mělo za následek zánik odpovědnosti za přestupek a nepotrestání samotného pachatele.

Nařízením vlády bylo stanoveno, že závěr o (ne)ovlivnění řidiče návykovou látkou bude učiněn na základě analýzou zjištěných hodnot návykových látek v krevním vzorku řidiče, tj. pouze na základě toxikologického znaleckého posudku. Řidič je ovlivněn návykovou látkou, budou-li v jeho krvi zjištěny návykové látky v určitém nadlimitním množství. Seznam nejčastěji zneužívaných návykových látek a jejich limitních hodnot je uveden v nařízení a je zobrazen v tabulce níže. U ostatních návykových látek, které se vyskytují sporadicky, postupuje podle dosavadní praxe, tedy cestou znaleckého posudku z oboru toxikologie i psychiatrie. Přínosem nařízení bylo snížení nákladů i administrativní zátěže úředníků obcí s rozšířenou působností.

Nařízení však nic nezměnilo na tom, že řidič nesmí řídit vozidlo pod vlivem návykové látky. Limitní hodnoty návykových látek byly stanoveny pro účely správního

⁶¹ BALÍKOVÁ, M. *Forezní a klinická toxikologie: laboratorní toxikologická vyšetření*. Druhé, doplněné vydání. Praha: Galén, 2017. zpracováno jako výukový materiál pro studenty: BALÍKOVÁ, M. *Screeningové metody v toxikologii*, Praha, Ústav soudního lékařství a toxikologie 1. LF UK a VFN Praha, 2010, [online], str. 24, Dostupné z WWW: <http://soudni.lf1.cuni.cz/file/5696/07_AT_Screeningove_metody.pdf>.

řízení. Jedná se o nejnižší hodnoty, u nichž lze s jistotou prokázat užití návykové látky. Řidiči však nemohou spoléhat na to, že po užití určitého množství návykové látky ještě budou takzvaně v limitu. Aby nedošlo k přílišné benevolenci nebo naopak přísnosti při posuzování ovlivnění řidičů návykovými látkami, spolupracovalo Ministerstvo dopravy při přípravě nařízení s lékařskými odborníky z České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie České lékařské společnosti J. E. Purkyně.⁶²

Tab. 2: Stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou⁶³

Mezinárodní nechráněný název návykové látky v českém jazyce	Limitní hodnota návykové látky v krevním vzorku (ng/ml)
Delta-9-tetrahydrokanabinol (9-THC)	2
Methamfetamin, Amfetamin	25
3,4-Methylendioxyamfetamin (MDMA)	25
3,4-Methylendioxyamfetamin (MDA)	25
Benzoylekgonin, Kokain	25
Morfin	10

Jak je uvedeno výše, znaleckým posudkem je v případě podezření na ovlivnění řidiče jinou návykovou látkou, toxikologický rozbor krve či moči popsány laboratorními metodami a podle jejich výsledku pak jejich kvantitativní vyjádření. Tento znalecký posudek policie v přestupkovém řízení nevyžaduje, předává správnímu orgánu pouze výsledek orientačního screeningu vzorku moči, který se zajišťuje současně se vzorkem krve. V případě zkoumání, zda se pachatel nalézal ve stavu nezpůsobitelném v trestněprávním smyslu, se zpravidla nebude možno obejít bez přibrání znalce z oboru toxikologie, přičemž jejich zpracovatelé podle výsledků odběrů krve, popř. moči, stanoví druh a množství návykové látky v době řízení motorového vozidla. Na základě poznatků o množství a druhu návykové látky, eventuálně její koncentraci, v době, po kterou ji pachatel měl v těle, zjištěných reakcích a jednání pachatele, pak

⁶² ČESKO, Ministerstvo dopravy ČR, Informační portál, *Projednávání přestupků řízení pod vlivem NL se zefektivní* [online]. 2014 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://mdcr.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Projednavani-prestupku-rizeni-pod-vlivem-navykove>>.

⁶³ ČESKO, VLÁDA. Nařízení vlády č. 41 ze dne 26. 2. 2014 o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2014, částka 17, s. 354.

další znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, určí, zda a jak byl pachatel ovlivněn návykovou látkou v době řízení.⁶⁴

Zpracovatel znaleckého posudku při svém zkoumání vychází i ze zjištěných důkazů v průběhu trestního řízení, např. výsledkem svědků. Stav vylučující způsobilost je mnohdy dobře rozpoznatelný z jednání řidiče a způsobu řízení vozidla po silniční komunikaci. Poznatky z judikatury Nejvyššího soudu ČR v oblasti posuzování „stavu vylučujícího způsobilost“ v oblasti jiných návykových látek byly popsány v kapitole 2.3.

⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 449/2010, uveřejněné pod číslem 23/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní [online]. 2011 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.nsoudu.cz>>.

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE

5.1 Kazuistika případu Ohrožení pod vlivem návykové látky

Dne 18. 7. 2015 v 22:10 hod. si během výkonu služby povšimla hlídka Obvodního oddělení PČR jedoucího osobního vozidla, jehož řidič nerespektoval červené světlo na semaforu, který řídil dopravu v místě uzavření jednoho jízdního pruhu na opravovaném mostě v obci O. Proto se hlídka rozhodla pro kontrolu vozidla, otočila se a vozidlo začala pronásledovat. Řidič vozidla poté prudce odbočil mimo komunikaci a zhasl světla, jakmile se k němu hlídka přiblížila, rozjel se a bez zapnutých světel odjížděl na opačnou stranu. Po několika desítkách metrů řidič sám zastavil a vyčkal v sedadle na další pokyny hlídky. Poté policistům předložil osobní doklady a vzhledem k tomu, že hlídka z jeho dechu silně cítila alkohol, vyzvala jej k provedení dechové zkoušky.

5.1.1 Zajišťování důkazů policisty v terénu

Policisté provedli u řidiče celkem tři dechové zkoušky přístrojem Dräger Alcotest 7510, všechny s pozitivním výsledkem. První v čase 22:14 hod. s výsledkem 1,36 ‰, druhá v čase 22:20 hod. s výsledkem 1,31 ‰ a třetí v čase 22:28 hod. s výsledkem 1,36 ‰ alkoholu v dechu.⁶⁵ Řidič během dechových zkoušek různě špulil rty a nedostatečně vydechoval do přístroje, což budilo dojem, že se snaží záměrně ztěžovat dechovou zkoušku nebo svým jednáním ovlivnit výsledek zkoušky. Při každé dechové zkoušce nadýchal až na několikátý pokus po upozornění ze strany policistů. Vzhledem k pokynu Okresního státního zástupce, že při dechových zkouškách v rozmezí 0,8 – 1,5 ‰ má hlídka PČR vyzývat ovlivněného řidiče k provedení lékařského vyšetření spojenému s odběrem krve, proto hlídka řidiče vyzvala k jeho provedení. Řidič uvedl, že se všemu podrobí, klidně poskytne i jiný biologický materiál, ale krev si vzít nenechá, neboť toto je proti jeho víře „Jehovisty“.⁶⁶ Ze začátku řidič hlídce uváděl, že žádný alkohol nepil, posléze přiznal pivo na zábavě v obci P., odmítl sdělit množství a dobu ve které pivo konzumoval. Policisté na místě vyplnili oznámení přestupku, zadrželi řidiči řidičský průkaz, přečetli zákonné poučení, provedli

⁶⁵ Třetí dechová zkouška nebyla potřeba, protože rozdíl mezi prvními dvěma dechovými zkouškami byl menší než 10 ‰. Přesto se jí řidič podrobil.

⁶⁶ Podle víry „Svědků Jehovových“ je hříchem **přijmout** transfuzi krve, poněvadž Bible říká, že se musí "zdržovat krve" (Skutky 15:29). Proto se „Jehovisté“ řídí zásadou o přijímání krve a brání se transfuzi krve nebo transplantaci orgánů. Zákaz krev darovat nebo nechat si krev odebrat neexistuje. Od roku 2000 je na vlastním svědomí jednotlivce, zda-li přijme do krve roztok na bázi hemoglobinu – Zdroj: Internet.

fotodokumentaci a poté řidiče eskortovali na interní oddělení spádové oblastní nemocnice. Před provedením lékařského vyšetření policisté vyplnili úvodní část Protokolu o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem, který předali vyšetřující lékařce.

5.1.2 Lékařské vyšetření

Lékařské vyšetření proběhlo v 23:00 hod. Lékařka vyplnila prostřední část protokolu⁶⁷, kde uvedla jeho zjevné ovlivnění alkoholem, a řidiče **sama** vyzvala k odběru krve. Tento opět trval na svém, nabízel odběr moči či vlasů. Lékařka mu však sdělila, že alkohol se zjišťuje pouze z krve, z moči se zjišťuje přítomnost drog. Policisté obvodního oddělení ještě tuto situaci konzultovali se sloužící hlídkou dopravní policie, která taktéž uvedla, že zjišťování přesné hladiny alkoholu se provádí pouze rozborem krve. Pravdou je, že standardizovaný Protokol o lékařském vyšetření při ovlivnění alkoholem ani nenabízí jinou možnost než odběr krve.

5.1.3 Prověřování podle trestního řádu

Na pokyn Okresního státního zástupce byly dne 19. 7. 2015 ve věci zahájeny úkony trestního řízení podle § 158/3 tr. řádu pro podezření ze spáchání přečinu Ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274/1 tr. zákoníku⁶⁸ ze strany prověřovaného J.S. K jeho osobě byla vyžádána Evidenční karta řidiče, ve které měl celkem **8 záznamů**, žádný však ve spojitosti s řízením pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Řidičská oprávnění vlastní téměř na všechny skupiny, přičemž na skupinu B (osobní vozidlo) již od roku 1988.

Svědeckými výpověďmi ze zábavy v obci P. z předmětného večera nebyly zjištěny žádné relevantní informace, v podstatě si na osobu J.S. nikdo z oslovených přítomných, včetně obsluhy baru, nepamatoval. Nutno uvést, že ten večer bylo na zábavě několik stovek lidí a prověřovaný J.S. nebyl z řad místních občanů.

Dne 20. 7. 2015 bylo podle ustanovení § 179b/3 tr. řádu sděleno podezření z výše uvedeného přečinu a ve věci konáno zkrácené přípravné řízení. Do Protokolu o výsledku podezřelého J.S. uvedl, že do obce P. dorazil cca v 17:30 hod. a postupně

⁶⁷ Třetí část protokolu vyplňuje laboratoř pověřená vyšetřováním hladiny alkoholu.

⁶⁸ Kdo vykonává ve **stavu vylučujícím způsobilost**, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou **činnost**, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

vypil celkem pět desetistupňových piv značek Radegast a Gambrinus (á 0,5 litrů) a s konzumací skončil cca v 20:30 hod. Dále uvedl, že celý den nic nejedl a pil na lačný žaludek. Neměl v úmyslu s vozidlem někde jet, ale vzhledem k tomu, že slíbil své dceři zakoupení trička s motivem vystupující kapely, a protože mu došly peníze, jednal zkratkovitě a rozhodl se, že si dojede peníze vybrat do bankomatu v cca 4 km vzdálené obci O. Toho, že po cestě k bankomatu **přehlédl červenou na semaforu**, si nevšiml, stejně jako policejní hlídky, kterou míjel a která jej následně pronásledovala. Po zastavení vozidla hlídce se na výzvu podrobil několika dechovým zkouškám, které prokázaly požití alkoholu před jízdou. Na výzvu k lékařskému vyšetření a odběru krve údajně v panice zalhal a vzhledem k tomu, že má chronický strach z injekčních stříkaček, který se styděl přiznat, uvedl, že jako „Jehovista“ nemůže podstoupit odběr krve a nabídl jinou možnost, kterou však policisté a následně i lékařka, odmítli. Jinak s policisty a lékařkou plně spolupracoval.

5.1.4 Znalecký posudek

Na pokyn dozorujícího Okresního státního zástupce byl v souladu s ustanovením § 105/1 tr. řádu dne 23. 7. 2015 vyžádán znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství – toxikologie. K opatření byly přiloženy všechny dosud zajištěné podklady. Znalec měl ve svém posudku zhodnotit podle všech dostupných informací výši hladiny alkoholu v krvi v době řízení vozidla. V Protokolu o lékařském vyšetření bylo uvedeno, že J.S. váží 93 kg, měří 183 cm.

Dne 27. 7. 2015 znalec MUDr. P.L. ve svém posudku uvedl, že pokud by J.S. vypil dne 18. 7. 2015 v době od 17:45 – 20:30 hod. pět výčepních piv, požil by celkem $5 \times 15,5 = 77,5$ gramu čistého etylalkoholu. Do doby začátku jízdy a kontroly hlídky PČR téhož dne v 22:10 hod. by byl již všechn předtím požitý etylalkohol ze zaživacího traktu úplně vstřebán. Vzhledem ke skutečnosti, že J.S. popíjel pivo na zcela prázdný zaživací trakt, bylo kalkulováno s recorpčním deficitem, tedy s množstvím ze zaživacího traktu nevstřebaného etylalkoholu pouze ve výši pěti procent z celkového požitého množství.

V době začátku jízdy s osobním automobilem dne 18. 7. 2015 v 21:45 hod. by pak měla být hladina alkoholu v krvi J.S.:

$$(77,5 - 3,9) : (93 \times 0,6) - 4 \times 0,12 \text{ až } 0,20 = 73,6 : 55,8 - 0,48 \text{ až } 0,80 = \\ = 1,32 - 0,48 \text{ až } 0,80 = \mathbf{0,52 \text{ až } 0,84 \text{ g/kg}}$$

nejpravděpodobněji ale:

$$1,32 - 4 \times 0,16 = 1,32 - 0,64 = \mathbf{0,68 \text{ g/kg.}}$$

V době kontroly Policií ČR dne 18. 7. 2015 v 22:10 hod. by pak měla být hladina alkoholu v krvi J.S.:

$$1,32 - 4 \text{ a } 5/12 \times 0,12 \text{ až } 0,20 = 1,32 - 0,53 \text{ až } 0,88 = \mathbf{0,44 \text{ až } 0,79 \text{ g/kg,}}$$

nejpravděpodobněji ale:

$$1,32 - 4 \text{ a } 5/12 \times 0,16 = 1,32 - 0,71 = \mathbf{0,61 \text{ g/kg.}}$$

Znalec v posudku dále uvedl, že při hladině alkoholu v krvi nižší než 0,8 g/kg, i při jízdě za ztížených podmínek (jízda za snížené viditelnosti, za tmy, v mlze, v noci) existuje **určitá část řidičů**, kteří jsou schopni bezpečného řízení motorového vozidla.

Provedení dechové zkoušky pomocí přístroje Dräger je vyšetření pouze nespecifické a orientační. Zatímco negativní výsledek tohoto vyšetření je možno považovat za jistý důkaz negativní hladiny etylalkoholu v krvi, pozitivní výsledek prokazuje přítomnost těkavých látek (samozřejmě včetně etylalkoholu) ve vydechaném vzduchu a dovoluje pouze vyslovit podezření na přítomnost etylalkoholu v krvi. Toto podezření je pak třeba buď potvrdit, nebo vyloučit provedením specifického vyšetření **některé z tělních tekutin, nejlépe krve**. Na základě pozitivního výsledku dechové zkoušky nelze s jistotou usuzovat na přítomnost etylalkoholu v krvi, natož tento výsledek nějakým způsobem matematicky vyhodnocovat.

5.1.5 Řízení před soudem

Vzhledem k tomu, že znalecký posudek byl vypracován na základě množství alkoholu, zjištěné z výpovědi podezřelého J.S. a nelze ji žádným hodnověrným způsobem ověřit, rozhodl zpracovatel spisu obvodního oddělení o vypracování Zprávy o výsledku zkráceného přípravného řízení, kterou společně se spisovým materiálem předal Okresnímu státnímu zástupci. Tento akceptoval zjištěné výsledky a důkazní prostředky, ztotožnil se se závěry policejního orgánu a dne 10. 8. 2015 podal Okresnímu soudu Návrh na potrestání v souladu s § 179c/2 písm. a) tr. řádu, kterým bylo zahájeno trestní stíhání obviněného J.S.

Samosoudce Okresního soudu vyžádal nejprve policisty obvodního oddělení, kteří prováděli prvotní úkony s obviněným J.S. o podrobnější zprávu a vysvětlení formou doplnku úředního záznamu ke komunikaci mezi hlídkou, obviněným a lékařkou interní ambulance, která prováděla lékařské vyšetření. Především žádal vysvětlit, proč nebyl obviněnému odebrán jiný biologický vzorek, když jej podle záznamů ve spise, nabízel poskytnout. Proč tedy nebylo přistoupeno k opakovaným odběrům močových vzorků při lékařském vyšetření, resp. zda vůbec byl k odběru tohoto biologického materiálu J.S. vyzván. Vzhledem k tomu, že jde o zásadní skutkovou premisu, zda J.S. svým postojem zmařil možnost přesnějšího zjištění jeho etylalkoholického ovlivnění právě vzhledem k jeho údajům, že je ochoten podrobit se odběru jiných tělních tekutin, když objektivně je k dispozici pouze údaj lékařky, že při lékařském vyšetření jevil známky požití alkoholu a jeho dech páchl po alkoholu.

Zabýval se tak otázkou důkazní nouze, která nebyla zjevně zaviněna chováním obviněného, nýbrž pravděpodobně špatným vyhodnocením situace ze strany policistů a lékařky, či operativní komunikací mezi nimi. Policisté své vyjádření soudci předložili, i z něho opětovně vyplynula snaha obviněného J.S. o poskytnutí vzorku moči, který však nebyl předmětem jejich výzvy vzhledem k tehdejší míře vlastních vědomostí a konzultace s lékařkou, dopravními policisty, apod.

Dne **14. 9. 2015** se konalo hlavní líčení. Obžalovaný J.S. souhlasil se všemi údaji ze spisového materiálu Policie ČR, právní kvalifikaci skutku nerozumí, podle jeho slov není právník. Skutkovou stránku návrhu na potrestání, který podal státní zástupce, ale uznává bez výhrad. Dále uvedl, že není „Jehovistou“, ale stojí si za svým strachem z injekční stříkačky. Policistům i lékařce navrhoval, že je ochoten dát moč, sliny, vlasy, cokoli kromě krve. Když uvedl, že je ochoten dát moč, tak paní doktorka se jej zkušela přesvědčit, aby krev dal, ale setrval na svém postoji, že tak neučiní. Policisté také trvali na tom, aby dal krev, ale pak už do toho více nezasahovali – když nabízel dát moč, tak mu řekli, že to pro ně není důkaz. On tuto nabídku opakoval i před lékařkou, stále říkal větu, že je ochotný dát moč, sliny, vlasy, ale paní doktorka mu řekla, že pro jeho dobro by bylo dobré, kdyby dal krev, že ostatní zkoušky nejsou průkazné. V ostatním jeho výpověď korespondovala se zjištěnými skutečnostmi v přípravném řízení. Co se týká svého údaje o vypití pěti desetistupňových piv v době tří hodin, tak vycházel z toho, že měl před vstupem na zábavu 1.000 Kč, 550 Kč stálo vstupné, pivo stálo 30 Kč a kromě toho vypil ještě dvě kofoly. V peněžence mu zbylo 250 Kč, proto mu vycházel tento

počet piv. Protože tričko pro dceru stálo 350 Kč, potřeboval proto další peníze vybrat z bankomatu.

Na předvolání se k hlavnímu líčení dostavila v postavení svědka lékařka interní ambulance, která prováděla lékařské vyšetření J.S. Tato uvedla, že obžalovaný J.S. chtěl dát moč – ale standartní postup je krev, nemá možnost odebrat něco jiného, než krev – formulář je veden také pouze na krev, ví, že se dají odebrat sliny na přítomnost drog. Obžalovaný chtěl dát moč, ale ona i policisté mu vysvětlovali, že to nejde – lékaři nejsou srozuměni o tom, že by mohli brát při alkoholu cokoli jiného než krev. Jiná tělní tekutina se při podezření na alkohol neodebírání. Na dotaz soudce uvedla, že pracuje na interním oddělení třetím rokem, bez atestace či specializace na biochemii či farmakologii, nikdy se s jiným postupem u alkoholu nesešla.

Na den **9. 11. 2015** byli k hlavnímu líčení předvoláni zakročující policisté obvodního oddělení a dále soudní znalec, který zpracovával posudek.

MUDr. P.L. vyhodnotil výpověď lékařky interního oddělení jako „naprostý nesmysl“. Pokud jde o provedení odběru moči, tak jeho zkušenosti z dob, kdy byl ve funkci vedoucího alkohol-laboratoře, jsou takové, že se snažil všem orgánům činným v trestním řízení doporučovat, aby byl proveden první odběr moči, tento vzorek vylit a čekalo se na odběr druhého vzorku, kdy z tohoto druhého vzorku se dá stanoveným postupem⁶⁹ vypočítat poměrně přesná odpovídající hladina ethylalkoholu v krvi. Pokud se odevzdá jen jeden vzorek moči, tak se postupuje podle Froentjese a Verburgta a tam se dojde k nejnižší možné hladině ethylalkoholu v krvi, nikoliv k odpovídající. Pokud jsou dva vzorky, určí se relativně odpovídající, a to za pomoci stanovených postupů. Podle znalce platí, že když **nebyl v tomto případě odebrán vzorek moči, došlo k chybě**, která se pak již napravit nedá.

Fakt, že obžalovaný J.S. celý den nic nejedl, má vliv jednak na rychlost vstřebávání a jednak na výši podílu tzv. resorpčního deficitu, tzn. toho množství alkoholu, které se do krevního oběhu nevstřebá, projde zažívací trubici a je stolicí vyloučeno – resorpční deficit se pohybuje od 5 % na naprosto nenaplněný zažívací trakt až po 40 % u přeplněného žaludku – např. v případech svateb, pohřbů, zabijaček apod. U obžalovaného kalkuloval s resorpčním deficitem 10 %, což je resorpční deficit na málo naplněný zažívací trakt.

⁶⁹ Postup je uvedený v kapitole 4.1.2 s odkazem na předmětný znalecký posudek.

Při hlavním líčení byl nakonec vyslechnut pouze jeden z policistů, od výsledku druhého bylo upuštěno. Policista V.V. trval na svém vyjádření, které soudu podal formou doplnku úředního záznamu. Uvedl, že vzhledem k tomu, že si obžalovaného převzala k vyšetření lékařka, tak oznámení, že alkohol se zjišťuje pouze ze vzorku krve, šlo především od lékařky, policisté byli stejného názoru – odebrání močového vzorku na alkohol v krvi se v praxi příliš nepoužívá, takže byli přesvědčeni, že je nutné odebrat krev.

K dotazu samosoudce, jakým způsobem hodnotil svědek stav obžalovaného na místě činu, když s ním přišel poprvé do kontaktu, následně když byl obžalovaný převážen služebním vozidlem a dále před lékařkou – zda se jevil ve stavu mírné, slabé, střední, silnější, extrémně silné opilosti, zda na něm shledával vrávorání při chůzi, setřelou artikulaci, pach po alkoholu či jiné doprovodné markanty vázající se k vyhodnocení stupně podnapilosti či opilosti, policista V.V. uvedl, že po zkušenostech, které jako profesionální policista má, jeho stav hodnotil jako střední opilost, na obžalovaném bylo vidět, že je opilý. Mluvil normálně, s tím, že jeho pohyby byly trhanější, nebyly to zrovna ideální pohyby střizlivého člověka – ale že by byl těžce opilý a např. někde padal, to zas ne. Soudí tak z toho, jak vystupoval a mluvil a trochu vrávoral. Dech mu páchl po alkoholu, i v autě byl alkohol cítit. Choval se jinak slušně, spolupracoval, nebyl vulgární.

Dne **2. 12. 2015** byly při hlavním líčení předneseny závěrečné řeči obou ze stran. Státní zástupce vyhodnotil okolnosti případu a dosavadní provedené důkazy, s tím, že je nepochybné a bylo prokázáno, že obžalovaný uvedeného dne požíval alkoholické nápoje, pod jejich vlivem řídil osobní automobil a spáchal dopravní přestupek, čímž si vysloužil pozornost policejní hlídky. Každé jeho jednání, které po jeho zastavení následovalo, směřovalo k tomu znemožnit zjištění míry jeho ovlivnění alkoholem. Službukonající lékařka přesto, že obžalovaný připustil odebrání vzorku moči, tento vzorek neodebrala, a právě v souvislosti s tímto postupem bylo znemožněno zjištění hladiny ethylalkoholu v krvi obžalovaného. Následně vyžádaným znaleckým posudkem bylo zjištěno, že skutečně obžalovaný požíval v rozhodném období alkoholické nápoje, avšak hladina ethylalkoholu, která byla doložena, v žádném případě nepřekročila hladinu, která je očekávána v případě naplnění skutkové podstaty trestným činem (přečinem) dle trestního zákoníku, tzn. že v daném případě ani následný výslech policejního orgánu vůči obžalovanému nezměnil závěr, který vyplynul z přípravného řízení, a to že předmětné jednání nemůže být posouzeno jako trestný čin, protože

hladina ethylalkoholu v krvi obžalovaného zřejmě nedosahovala tak vysoké míry, která by zcela znemožnila řízení automobilu tak, jak očekává trestný čin (přečin). Tzn. v dané situaci lze postupovat pouze jediným způsobem – navrhl soudu, aby jednání obžalovaného z 18. 7. 2015 nehodnotil jako jednání, kterým obžalovaný dokonal znaky přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274/1 tr. zákoníku, ale aby postupoval dle § 222/2 tr. řádu a skutek obžalovaného postoupil orgánu příslušnému rozhodnout o přestupkovém jednání, neboť skutek, kterého se dopustil, není trestným činem (přečinem), ale mohl by být příslušným orgánem posouzen jako jednání přestupkové.

Samosoudce Okresního soudu vyhlásil Usnesení podle § 222/2 tr. řádu, kterým trestní věc vůči obžalovanému J.S. postoupil příslušnému správnímu orgánu k možnému posouzení věci jako přestupek.⁷⁰

5.1.6 Hodnocení

Na uvedeném případě a průběhu prověřování je možné demonstrovat zásadní poznatky, které vedou ke zdárnému výsledku ať trestního, či přestupkového řízení.

Prvotně jde o celkem obvyklý případ, se kterými se policisté setkávají poměrně často. Nakonec však po téměř pěti měsících od samotného ohrožovacího jednání řidiče, kdy se procesní postavení osoby v trestním řízení několikrát změnilo, jeho skutek skončil až u správního orgánu v přestupkovém řízení. Přitom zprvu vysoká hladina alkoholu v dechu, zjištěná třemi dechovými zkouškami kalibrovaným přístrojem Dräger, v souvislosti s všeobecně známou hranicí pro určení hranice „stavu vylučujícího způsobilost“ nahrávala jasnému průběhu s předpokládaným výsledkem. Tento řidič měl však „šťěstí v neštěstí“, kdy se mu podařilo využít svého strachu z injekčních stříkaček. Policisté rutinérsky považovali výmluvu řidiče za odmítnutí jejich výzvy a jeho nabídka na odběr jiné tělní tekutiny, než krve se nesečkala s odezvou ani u lékařky interního oddělení. V konečném dopadu pak vznikla důkazní nouze, která nebyla zaviněna ze strany obviněného, ale špatným rozhodnutím policejní hlídky v kontextu se shodou v jednání službukonající lékařky. Nic na tom nezměnilo ani to, že během své jízdy si řidič kvůli svému ovlivnění ani nevšiml svítícího červeného světla semaforu, které je v nočních hodinách nepřehlédnutelné, ani jeho bloudění a zoufalý pokus o schování se policejní hlídce po odbočení mimo komunikaci a zhasnutí světel. Jeho osm záznamů

⁷⁰ Usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod č.j. 1 T 93/2015-73 a spisový materiál č.j. 1 T 93/2015.

v kartě řidiče pak svědčí o tom, že jeho bohaté zkušenosti s přestupkovým řízením v oblasti BESIP, které nasbíral během posledních osmi let, v tomto případě využil ve svůj prospěch. Soudní znalec si pak při zpracování znaleckého posudku musel pro svůj výpočet vystačit s údaji uvedenými samotným řidičem, byl tak stanoven výsledek hladiny alkoholu v krvi hluboko pod hranicí jedné promile. Soud pak v souladu se zásadou „in dubio pro reo“ (v pochybnostech ve prospěch obviněného), musel vycházet pouze s tímto důkazem, podle kterého pak v jednání obviněného nelze spatřovat nic jiného, než přestupek podle zákona o provozu na pozemních komunikacích.

Závěr

Protiprávní jednání v souvislosti s užíváním návykových látek jsou nedílnou součástí naší společnosti. Toto téma se proto může dotknout každého z nás. Všichni ví, že řídit motorové vozidlo, vykonávat zaměstnání či jinou zodpovědnou činnost pod vlivem návykových látek je zakázáno a každý z nás může následek takového člověka, který nám může způsobit škodu či újmu, sám pocítit.

Zvolené téma je velmi obsáhlé a dá se o něm debatovat v různých úhlech pohledů. Bakalářská práce demonstruje účinné právní úpravy zkoumané problematiky a teoretické aspekty oprávnění policistů na nejnižších policejních článcích, což bylo jejím hlavním cílem. Zároveň navrhuje postup při odhalování a následném dokazování jednotlivých případů, přičemž porovnává jednotlivé metody při zjišťování návykových látek. Vzhledem k velmi širokému rozsahu a množství předpisů různé právní síly by v tomto ohledu mohla být práce dále interpretována policistům na nejnižších článcích Policie ČR, přičemž by získali ucelený postup pro odhalování podnapilých či zdrogovaných osob.

Studiem dostupné literatury, a především trestních kodexů, vyšlo bohužel najevo, že policisté nemají ve svých rukách „páku“, kterou by mohli použít v případě odmítnutí odběru krve osobou důvodně podezřelou ze spáchání trestného činu, která je při vědomí a zkouška krve je mnohdy jediným usvědčujícím důkazem. Takový úkon totiž nelze provést ani překonáním odporu takto ovlivněné nespolupracující osoby a hrozba uložením pořádkové pokuty do výše 50 000 Kč za nesplnění výzvy k povinnosti tuto zkoušku strpět, nemá efektivní uplatnění a význam. Proto bych navrhl legislativní úpravu vypuštěním části věty v ustanovení § 114 odst. 4 trestního řádu {... a nejde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity...}, a společně s odborníky z řad lékařů se pokusil najít způsob překonání odporu takové osoby, u které by pak mohl být proveden odběr biologického materiálu i bez jeho souhlasu. Tuto úpravu *de lege lata* navrhuji i přes konstatovaný fakt Nejvyššího soudu, že odběr krve při současném překonávání aktivního odporu podezřelého je fyzicky těžko realizovatelný a v praxi nepředstavitelný.

V současné době jsou u Policie ČR zažité určité postupy při detekci návykových látek. Ne vždy však znalosti policistů korespondují s tím, jakým způsobem má probíhat odborné či orientační měření a jak mají být používány detekční analyzátoři. V tomto

kontextu jsou policistům pořádkové a dopravní služby demonstrovány jejich možnosti postupu v jednotlivých případech.

Kazuistika poukazuje na přímý fakt z praxe, ke kterému došlo v nedávné době, kdy policisté vyzvali řidiče k odběru krve po provedených pozitivních dechových zkouškách, vyšších, než je rozhodná hranice pro znak trestného činu. Tento jim sdělil, že krev nedá, protože je „Jehovista“ a Jehovisté nemohou podle jejich přesvědčení dávat krev. Při opomenutí faktu, že taková výmluva je naprostý nesmysl, měli policisté trvat na odběru jiné tělní tekutiny, v tomto případě moči. Bohužel tuto výzvu podnapilému řidiči vůbec nedali a po hlavním líčení u soudu musel dát bohužel soudce za pravdu řidiči, který sice odmítl zkoušku krve, ale odběru jiných tělních tekutin se nebránil, ba naopak, je i sám nabízel.

Postup v případě zjištěného alkoholu a jiných návykových látek, je sice obdobný, ale každý z nich je specifický a musí se dodržet jiná pravidla. V souladu s tématem práce byly tyto postupy dopodrobna rozebrány v samostatné nejrozsáhlejší kapitole.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BALÍKOVÁ, M. *Forezní a klinická toxikologie: laboratorní toxikologická vyšetření*. Praha : Galén, 2017. 127 s. ISBN 978-80-749-2304-3.
2. DASTYCH, M. *Instrumentální technika: obor zdravotní laborant*. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 201 s. ISBN 978-80-210-4226-1.
3. DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 3264 s. ISBN 978-80-7478-790-4.
4. HIRT, M., VOJTÍŠEK T. *Medicína a trestní právo*. Brno : Masarykova univerzita, 2011. 87 s. ISBN 978-80-210-5508-7.
5. KLOUDA, P. *Moderní analytické metody*. 2., upr. a dopl. vyd. Ostrava : Pavel Klouda, 2003. 132 s. ISBN 80-86369-07-2.
6. PLESKOT, J. *Průvodce soudním lékařstvím pro pracovníky Policie ČR*, Hradec Králové, Fakultní nemocnice, 1998, 42 s., skripta
7. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
8. ŠÁMAL, P. *Trestní řád: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha : C.H. Beck, 2008. Beckova edice komentované zákony. 4720 s. ISBN 978-80-7400-043-0.
9. ŠTULÍK K., ZIMA T. *Klinická a toxikologická analýza*. Praha : VŠCHT, 2008. 146 s., skripta, ISBN 978-80-86238-51-7.
10. VLÁČIL, F. *Příklady z chemické a instrumentální analýzy*. 4. přepr. a rozš. vyd. Praha : Informatorium, 1991. 331 s. ISBN 80-85427-04-4.

Elektronické zdroje

1. BALÍKOVÁ, M. *Screeningové metody v toxikologii*, Praha : Ústav soudního lékařství a toxikologie 1. LF UK a VFN Praha. [online]. 2010 [cit. 2017-10-30] Dostupné z WWW: <http://soudni.lf1.cuni.cz/file/5696/07_AT_Screeningove_metody.pdf>.
2. ČESKO, MINISTERSTVO DOPRAVY ČR, Informační portál, *Projednávání přestupků řízení pod vlivem NL se zefektivní* [online]. 2014 [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://mdcr.cz/Media/Media-a-tiskove-zpravy/Projednavani-prestupku-rizeni-pod-vlivem-navykove>>.

3. NávykovéLátky.cz. *Informační portál o drogách a návykových látkách* [online]. 2017 [cit. 2017-10-30]. Dostupné z WWW: <<http://navykovelatky.cz/>>.
4. ZIKMUND, J. *Pojednání o alkoholu: Stanovení alkoholu v organismu člověka* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.
5. ZIKMUND, J. *Léky a drogy* [online]. [cit. 2017-12-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.zikmund.org>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO, Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5405>>. ISSN 1211-1244
2. ČESKO, Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, částka 98, s. 3714-3747, Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61010>>.
3. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 3. 2016, sp. zn. 7 Tdo 272/2016-20. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/46B39E0BF63798ADC1257FAF00310AAA?openDocument>.
4. ČESKO, Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2017, částka 21, s. 671-699. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=61764>>.
5. ČESKO, Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770-6800. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3164>>.
6. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 4 Tdo 1017/2012-36, Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/27A0757765E2B26FC1257A94002F51E4?openDocument>.

7. ČESKO, VLÁDA. Důvodová zpráva k zákonu č. 233/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů, Dostupné z WWW: <<https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=oz5f6mrqgezv6mrtgnpwi6q>>.
8. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2017, sp. zn. 7 As 298/2017–37. Dostupné z WWW: <http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2017/0298_7As__1700037_20171012133826_prevedeno.pdf>.
9. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. 4 As 35/2016 - 31. Dostupné z WWW: <http://nssoud.cz/files/SOUDNI_VYKON/2016/0035_4As__1600031_20160630083722_prevedeno.pdf>.
10. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8.9.2011 pod sp. zn. 3 Tdo 1084/2011. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/03D89699925F888CC1257A4E006892F8?openDocument>.
11. ČESKO, Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4116. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5332>>. ISSN 1211-1244
12. ČESKO, POLICEJNÍ PREZÍDIUM, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 160/2009, Postup na úseku BESIP. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/soubor/zppp-160-2009-pdf.aspx>>.
13. ČESKO, MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR, Věstník MZ č. 7/2006, 5. Metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu etylalkoholu v krvi. Praha, 2006. Dostupné z WWW: <https://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3671_1775_11.html>.
14. ČESKO, POLICEJNÍ PREZÍDIUM, Závazný pokyn policejního prezidenta č. 26/2011, O drogové kriminalitě. Dostupné z interní databáze ESIAR – intranet Policie ČR.
15. ČESKO, MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČR, Věstník MZ č. 9/2012, Metodický pokyn pro postup při vyšetřování specifikovaných návykových látek v krvi a/nebo v moči. Praha, 2012. Dostupné z WWW: <http://www.mzcr.cz/legislativa/dokumenty/vestnik-c9/2012_7036_2510_11.html>.

16. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 449/2010. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/984AE3798D586DDDC1257A4E006522B8?openDocument>.
17. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 7 Tdo 88/2011. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/C1FAA0A021F30065C1257A4E00653A01?openDocument>.
18. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 7 Tdo 979/2015 – 35. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/F6E5C8AF81EFDCB0C1257F11004C5926?openDocument>.
19. ČESKO, NEJVYŠŠÍ SOUD. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5.8.2015, sp. zn. 3 Tdo 897/2015 – 23. Dostupné z WWW: <http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/CC29AED452ED0915C1257EF100416386?openDocument>.
20. ČESKO, VLÁDA. Nařízení vlády č. 41 ze dne 26. 2. 2014 o stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou. In Sbírka zákonů, Česká republika. 2014, částka 17, s. 354. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=26842>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- DUŠEK, P. Usměrnění činnosti v oblasti postihování řidičů pod vlivem návykových látek, 26.6.2013, Odbor služby dopravní policie Krajského ředitelství Policie Královéhradeckého kraje, Hradec Králové, 2013.
- LACINA, P. Znalecký posudek č. 105/2015, soudní znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství, v trestní věci obž. J.K. [rukopis]. Hradec Králové, 2015. Dostupné u: Okresní soud Rychnov nad Kněžnou pod spis. zn. 1 T 93/2015.
- Usnesení Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod č.j. 1 T 93/2015-73 a spisový materiál č.j. 1 T 93/2015.

- Návod pro používání soupravy ALTEST® - výrobce KAVALIERRGLASS, a.s.
- Návod k použití Dräger Alcotest® 7510 – výrobce Dräger Safety AG & Co. KGaA, 2014.
- Návod pro použití orientačních drogových testů DrugWipe® 5S - výrobce SECURETEC Detektions-Systeme AG, 2014.
- Návod k použití Dräger DrugTest® 5000 – výrobce Dräger Safety AG & Co. KGaA, 2013.
- Stanovisko Odboru bezpečnostní politiky MV ze dne 5. dubna 2013, dostupné z intranetových stránek PČR jako příloha k č.j. MV-34956-6/OBP-2013.
- Závazný pokyn Ředitele služby dopravní policie č. 4/2015, dostupný z intranetových stránek PČR.

Seznam zkratek

PČR:	Policie České republiky
MV:	Ministerstvo vnitra ČR
OČTŘ:	Orgány činné v trestním řízení
BESIP:	Bezpečnost silničního provozu
MDMA:	Droga „Extáze“ (chemicky 3,4 - methylenedioxy-N-methamfetamin)
PCP:	Droga „andělský prach“ (Fencyklidin)
LSD:	Droga (chemicky Diethylamid kyseliny lysergové) – halucinogen
IMUNO:	Cílený imunochemický záchyt

Seznam tabulek

Tabulka 1: Postup v případě zjištěné hladiny dechové zkoušky

Tabulka 2: Stanovení jiných návykových látek a jejich limitních hodnot, při jejichž dosažení v krevním vzorku řidiče se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou